

กันเป็นที่ตั้งสำคัญ แต่การที่สมาชิกแต่ละคนจะไว้วางใจด้วยการ “นำเงินมาลงขัน” นำเงินมาร่วมกันออมเป็นสัจจะออมทรัพย์ได้ ก็ต่อเมื่อมีการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้ข้อมูลเรื่องที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างชัดเจน

3.ร่วมจิต ร่วมคิด ร่วมทำ หมายถึง การร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่ม บริหารงานกลุ่มเพื่อให้กลุ่มสามารถอยู่รอดได้ด้วยตนเอง ภายใต้การสื่อสารที่ใช้ทั้งกระบวนการทัศน์เดิมและกระบวนการทัศน์ใหม่ ผสมผสานกันเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันกิจกรรมดังกล่าว และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ย่อมตกอยู่ที่กลุ่มไม่ว่าจะอยู่ในรูปของเงินปันผล หรือสวัสดิการความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ซึ่งสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมจิต ร่วมคิด ร่วมทำด้วย กิจกรรมการออมและปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมด้วย อัตราดอกเบี้ยต่ำ หรือการจัดสรรผลกำไรที่ได้จากการปล่อยกู้นำมาสร้างประโยชน์เพื่อส่วนร่วมให้แก่ชุมชน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาชุมชนในวิถีทางที่ทำให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน

บทที่ 7

ผลกระทบของกลุ่มออมทรัพย์ต่อชุมชน

จากผลการวิจัยในบทที่ผ่านมา ได้แสดงให้เห็นภาพกระบวนการบริหารจัดการกลุ่ม และประเด็นการสื่อสารที่มีส่วนสนับสนุนการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ ตลอดจนการใช้การสื่อสารตามกระบวนการที่ใหม่เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ต่อไป ในบทนี้จะได้นำเสนอให้เห็นผลที่เกิดขึ้นจากการที่ชุมชนร่วมกันดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์

7.1 ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมในเรื่องการรวมตัวกัน เพื่อสร้างพลังในการแก้ไขปัญหาของตนเอง ด้วยตนเอง และเพื่อตนเอง

จากสภาพเศรษฐกิจของชาวบ้านซึ่งมีรายได้จากอาชีพการทำการเกษตรที่พึ่งธรรมชาติเป็นหลัก เช่น ทำนา เลี้ยงสัตว์ ทำประมงน้ำจืด และการรับจ้างทั่วไป ทำให้รายได้ของชาวบ้านไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับสภาพปัจจัยเอื้ออำนวยตามธรรมชาติ จึงทำให้ในบางครั้งชาวบ้านเกิดปัญหาด้านการเงิน เพื่อใช้สอยในครอบครัวและประกอบอาชีพ นำมาสู่การกู้ยืมเงินนอกระบบซึ่งมีดอกเบี้ยแพง ดังนั้นการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ชาวบ้านได้เรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหาของตนเอง ด้วยตนเอง ด้วยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยอาศัยความสามัคคีของคนในชุมชนที่คุ้นเคยและมีปัญหาเช่นเดียวกันนั่นเอง สำหรับด้านศูนย์สาธิตการตลาดประชาราษฎร์อุปถัมภ์ เกิดจากการรวม ตัวกันเพื่อมีร้านค้าที่เป็นของสมาชิกเอง มีการปันผลมีการจำหน่ายสินค้าในราคาถูกพิเศษ ในชุมชน และยังเป็นตลาดของชุมชนอีกด้วย

ส่วนชุมชนเมืองแม้จะมีวิถีชีวิตแบบคนเมืองต่างคนต่างอยู่ แต่คณะผู้วิจัยพบว่าการรวมกลุ่มเป็นวิธีทางเลือกหนึ่งที่สามารถร้อยรัดความสัมพันธ์ที่ดูห่างเหิน ให้นำมาสู่พลังในการแก้ไขปัญหาเช่นกัน

7.2 ชุมชนเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านเครือข่าย

การดำเนินงานของกลุ่มเป็นการทำงานที่อาศัยความร่วมมือ ร่วมใจ และทุ่มเท ของสมาชิกและกรรมการ เพื่อหาวิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้นการดูงาน และการปรึกษาหารือ ขอความคิดเห็นจากกลุ่มออมทรัพย์อื่น ๆ ที่ดำเนินงานเป็นตัวอย่างได้ จึงเป็นอีกหนทางหนึ่งที่สมาชิกและคณะกรรมการใช้ในการพัฒนาการทำงานของกลุ่มตน อาจได้เห็นในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองที่มีการสร้างเครือข่ายมีการบริหารแบบมีเครือข่าย เกื้อหนุนกัน เป็นแนวทางวิธีปฏิบัติที่เหมือนกัน มีประธานเครือข่าย มีการช่วยเหลือกันด้านการเงิน การบริหารงาน และการให้การศึกษาค้นคว้าแก่สมาชิกและกรรมการในเครือข่าย มีกิจกรรมเครือข่ายใน

ด้านแลกเปลี่ยนเรียนรู้รวมถึงการตรวจสอบการดำเนินงานกลุ่มร่วมกัน มีเป้าหมายในการพัฒนา กลุ่มสู่การสร้างสถาบันการเงินชุมชน หรือแม้แต่ลักษณะการรวมกลุ่มที่ไม่ใช่องค์กรที่เป็นทางการ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนชนบท ธนาคารหมู่บ้าน และศูนย์สาธิตการตลาดฯ ตำบลเจียง กลุ่ม ห้วยราช 2 ที่มีการขอคำปรึกษาหารือกัน ระหว่างกลุ่ม แต่ไม่มีการรวมตัวกันสร้างเครือข่ายเป็น รูปเป็นร่าง ร่วมวางแผน ร่วมบริหารด้านการเงิน เหมือนกับชุมชนเมือง

จากการสังเกตกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนชนบทคณะผู้วิจัยมองเห็นว่ากลุ่มออมทรัพย์ ยัง ไม่ มีเครือข่าย หรือการไปดูงานกลุ่มอื่น ๆ เหมือนกับกลุ่มของชุมชนเมือง แต่จากการสอบถามข้อมูล กลุ่มบางกลุ่ม เช่น กลุ่มห้วย 2 ต้องการอยากจะสร้างเครือข่าย และถ้ามีโอกาสก็อยากไปดูงาน เหมือนกัน ดังคำให้สัมภาษณ์ของนายเสงี่ยม มั่นใจ ประธานกลุ่ม ฯ

“อยากจะพากรรมการ แล้วก็สมาชิกไปดูงานเหมือนกัน เราทำอย่างไรจะได้เอามาปรับปรุง แต่อยากจะไปใกล้ ๆ นี้แหละ เพราะค่าใช้จ่ายจะได้ถูก เงินก็คงเอามาจากการแบ่งปันผลแล้วมาใช้ ส่วนหนึ่ง แต่ยังไม่รู้เลยว่าจะไปที่ไหน ถ้ามีข้อเสนอแนะจากทางทีมวิจัยก็ยินดี”

อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองหรือกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนชนบท ต่าง ก็ได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้เรื่องเครือข่ายทั้งสิ้น มาก - น้อย ขึ้นอยู่กับศักยภาพการบริหารงาน ของแต่ละกลุ่ม

7.3 ชุมชนเกิดการเรียนรู้เรื่องการบริหารงานองค์กรของตนเอง

เมื่อมีการรวมตัวกันสร้างพลังของชุมชนโดยการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมา ชุมชนต้อง มี ความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์ของตนเองให้มีการดำเนินงานตาม กิจกรรมที่ตั้งไว้ เพื่อจุดมุ่งหมายร่วมกัน ดังนั้น ชุมชนต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการองค์กร การ บริหารจัดการ การควบคุม การวางแผนและมีการตัดสินใจแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ทั้งกลุ่มออมทรัพย์ที่ ประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จ เพื่อประยุกต์ใช้กับกลุ่มของตนเองอย่างเหมาะสม

จากผลกระทบในแง่บวกดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้พบเห็นตัวอย่างเมื่อมีโอกาสเข้าไปสังเกต การณ์การดำเนินงานของกลุ่มบ้านสกีวัน ในวันที่ 1 ของเดือน เม.ย. และ พ.ค. 2546 พบว่า กลุ่มมี รูปแบบการบริหารงานภายในกลุ่มฯ ที่ออกแบบด้วยชุมชนเอง แต่มีระบบระเบียบที่ชัดเจน โดย แบ่งหน้าที่ของกรรมการดูแลแต่ละส่วน ด้านสมาชิกก็แสดงบทบาทหน้าที่ของตนคือ การนำเงิน มาฝากสัจจะทุกเดือน การได้ถามร่วมคิดเห็นเรื่องกฎระเบียบของกลุ่ม คณะผู้วิจัยจึงได้สอบถาม เพิ่มเติมว่ามีหน่วยงานจากภาครัฐมาให้การสนับสนุนหรือแนะนำหรือไม่ ได้รับคำตอบจาก ประธานกลุ่ม ฯ นางสาวสุทิน ง้อยจันทร์ ว่า “แต่ก่อนมีพัฒนาชุมชนเคยมาอบรมบัญชีให้ แต่ แบบฟอร์มมันยาก ต้องทำตามเขา แล้วเขาจะมาตรวจ เลยไม่เอาทำกันเองเข้าใจง่ายกว่า อาศัยที่พี่มี เพื่อนที่เคยทำกลุ่มออมทรัพย์แบบนี้มาแล้ว แต่อยู่หมู่บ้านอื่นคอยแนะนำให้ เลยเอามาปรับปรุง

เพิ่มเติมกันเองด้วย ช่วงหลังยังไม่มีหน่วยงานไหนมาเลย” อย่างไรก็ตามถือได้ว่าชุมชนยังสามารถเรียนรู้ที่จะบริหารงานองค์กรด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องรอการหยิบยื่นความช่วยเหลือจากภาครัฐเสมอไป

7.4 ชุมชนเกิดการเรียนรู้ในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อประสานประโยชน์ของกลุ่ม

กลุ่มออมทรัพย์บางแห่งมีการประสานงานและประสานประโยชน์จากภายนอก เช่นกลุ่มออมทรัพย์บ้านละเบ็ก ตำบลเจนีง ซึ่งก่อตั้งกลุ่มเพื่อรองรับการช่วยเหลือด้านการเงินจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุรินทร์ ในโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน(กขคจ.) ได้รับการช่วยเหลือด้านการเงินเป็นเงินจำนวน 2.8 แสนบาท แล้วนำมาเป็นทุนสทบของกลุ่มเพื่อปล่อยเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำ สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของสมาชิกได้ นอกจากนี้ยังเห็นชัดดังตัวอย่างกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมือง ที่ผ่านมากลุ่มได้รับการสนับสนุนกิจกรรมเพิ่มเติมจากหลายหน่วยงาน เช่น กองทุนการลงทุนทางสังคม (SIF) ด้านสวัสดิการผู้ยากลำบาก,ผู้สูงอายุ ,ทุนการศึกษา หรือโครงการมิยาซาวา ให้บริการเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่สมาชิกร้อยละ3บาทต่อปี โดยสมาชิกผู้กู้ต้องชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ผ่านเครือข่ายเพื่อรวบรวมนำเงินส่งคืนโครงการ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มออมทรัพย์ เช่น กลุ่มหนองบัว มีการประสานงานกับโครงการบ้านมั่นคง ร่วมกับสถาบันองค์กรพัฒนาชุมชน (พอช.) และกระทรวงพัฒนาสังคม โครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมเมือง ดังจะเห็นจากตัวอย่างการจัดเวทีชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเสวนาในประเด็นดังกล่าว เมื่อเดือน พ.ค. 2546 คณะผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตการณ์และมีโอกาสพูดคุยกับนางสาวสุจิต มิ่งพุกษ์ ประธานกลุ่มชุมชนหนองบัว และสมาชิกกลุ่มส่วนหนึ่ง สรุปได้ความว่า “ ชุมชนหนองบัวได้รับคัดเลือกให้เป็นชุมชนนำร่องของ จ. สุรินทร์ ให้จัดทำโครงการบ้านมั่นคง เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนแออัดอย่างพวกเราให้มีที่อยู่อาศัยที่ดีกว่านี้ โดยเงินสนับสนุนจากภาครัฐจะต้องผ่านกระบวนการกลุ่มออมทรัพย์” จึงเป็นข้อสันนิษฐานเบื้องต้นของคณะผู้วิจัยว่า หากกลุ่มออมทรัพย์ใดที่มีความเข้มแข็งพอ มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ก็สามารถสร้างกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นผลประโยชน์ต่อกลุ่มได้

7.5 การยกระดับคุณภาพชีวิตจากการใช้ชีวิตในกลุ่มออมทรัพย์

การยกระดับคุณภาพชีวิตจากการใช้ชีวิตในกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนชนบท ตำบลเจนีง และชุมชนเมือง แบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้

การเปลี่ยนแปลงระดับบุคคล

1. สมาชิกมีแหล่งที่พึ่งทางการเงินที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำในยามจำเป็น เป็นการแก้ปัญหาค่ากู้ยืมเงินนอกระบบของสมาชิก ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยแพง (ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 บาท/เดือน) ทำให้สมาชิกมีเงินเพื่อใช้จ่ายในครอบครัวมากขึ้น

2. สมาชิกบางส่วนเกิดการเรียนรู้ในการบริหารการเงินในครอบครัวและมีนิสัยรักการออม เริ่มจากการสะสมเงินที่ละเล็ก ที่ละน้อยเป็นเงินสัจจะประจำเดือน สะสมเงินเป็นปีจะมีเงินเก็บจำนวนหนึ่งเป็นเงินก้อน ทำให้สมาชิกเกิดการตระหนักถึงความสำคัญในการออมเงิน แม้จำนวนเล็กน้อยก็ตาม

3. สมาชิก มีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น จากการรวมตัวกัน มีการพบปะพูดคุยกัน สร้างความคุ้นเคยและสามัคคีกันมากขึ้น คณะผู้วิจัยพบว่า สมาชิกภายในชุมชนได้อาศัยกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้าน เช่น การกำหนดวันส่งสัจจะกลายเป็นวันที่ชาวบ้านมีโอกาสมาพบปะคุยกันอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง นอกเหนือจากการเจอเจอกันเป็นประจำอยู่แล้ว หรือกรณีการจัดกิจกรรมพิเศษของหมู่บ้านหรือชุมชน สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชน ดอกกะเมี่ยงร่วมกันจัดรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุในเทศกาลสงกรานต์ทุกปี

4. สมาชิกมีเวทีในการแสดงออก นำเสนอ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และกลุ่ม การแสดงความคิดเห็นของสมาชิกจะได้รับความสนใจและให้ความสำคัญเท่าเทียมกัน สำหรับการตัดสินใจลงมติ นับเป็นวิถีทางเริ่มต้นของการบ่มเพาะการปกครองในระบบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งต่อไป

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สามารถพบได้ในพื้นที่ที่ศึกษาคือ กรณีศูนย์สาธิตการตลาดบ้านตานีวง มีการประชุมพบปะกันระหว่างสมาชิกเพื่อหามติในการแก้ไขกฎระเบียบ การถือหุ้น อัตราดอกเบี้ยในการจ่ายเงินปันผล ความเหมาะสมในการจ่ายค่าตอบแทนพนักงานขาย ซึ่งคณะผู้วิจัยสังเกตพบว่า สมาชิกกลุ่มมีเวทีสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องเหล่านี้ได้อย่างเต็มที่ และมีการลงมติของที่ประชุม เอาเสียงจากที่ประชุมเป็นหลักประกอบการตัดสินใจ

5. คณะกรรมการเกิดการเรียนรู้และมีทักษะในการเป็นผู้นำ การบริหารงาน ในกลุ่มของตนเอง เกิดการรับและแลกเปลี่ยน ความรู้ ความคิดเห็น ประสพการณ์กันระหว่างกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีการทำงานในรูปแบบเครือข่าย เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกันและกัน

จากการศึกษาภูมิหลังหรือประวัติส่วนตัวของคณะกรรมการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ พบว่าคณะกรรมการส่วนใหญ่ของกลุ่มออมทรัพย์ส่วนใหญ่มีความรู้ในเชิงวิชาการน้อยแต่อาศัยประสบการณ์ในการทำงานภายในชุมชน และเรียนรู้จากเพื่อนบ้านด้วยกัน ตลอดจนการได้รับโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากหน่วยงานรัฐ จึงทำให้บุคคลเหล่านี้ต้องพัฒนาทักษะต่าง ๆ เพื่อเป็นผู้นำที่ดีของกลุ่มได้

6. สมาชิกมีทางเลือกในการออมเงินและการกู้ยืม แม้การออมทรัพย์จำนวนเงินเล็กน้อยก็สามารถออมเงินได้ที่หมู่บ้านของตนเอง ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปออมที่ธนาคารพาณิชย์ซึ่งอยู่ในตัวเมืองถ้าออมเงินเล็กน้อยก็ไม่คุ้มกับค่าเดินทางและต้องเสียเวลารอนาน นอกจากนี้กลุ่มยังมีระบบสัจจะเป็นเงื่อนไขให้สมาชิกได้มีการออมทรัพย์และมีสิทธิในการกู้ด้วย

7. สมาชิกได้รับผลตอบแทนจากการออมทรัพย์และการกู้ยืม ไม่ว่าจะเป็นการปันผล การเฉลี่ยคืน นอกจากนี้การกู้ยืมเงินจากกลุ่มออมทรัพย์นับว่าสมาชิกไม่ได้เป็นหนี้ 100 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากส่วนหนึ่งเป็นเงินของตนเองที่ได้ออมสัจจะได้ออกกลุ่มนั่นเอง

8. เกิดกองทุนสวัสดิการโดยนำเงินส่วนต่างของดอกเบี้ยมาจัดสรรเป็นกองทุนสวัสดิการตามความต้องการของสมาชิกซึ่งแต่ละกลุ่มมีการจัดสรรที่แตกต่างกันออกไป จะเห็นได้ชัดในชุมชนเมือง ที่มีการจัดสวัสดิการเพื่อการศึกษาบุตรหลาน การกู้ยืมฉุกเฉิน การฌาปนกิจสงเคราะห์ ส่วนชุมชนชนบทการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกยังไม่ครบทุกกลุ่ม ยังเน้นกิจกรรมออม กู้ ปันผล และเฉลี่ยคืนเป็นส่วนใหญ่ มีข้อสังเกตว่า การจัดสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์จะพัฒนาตามการขยายฐานการกู้ยืมและเงินดอกเบี้ยที่ได้รับของกลุ่ม หากกลุ่มใดมีการกู้ยืมและปล่อยกู้เงินจำนวนมาก นำมาซึ่งดอกเบี้ยจำนวนมากพอแก่การจัดสรรแก่สมาชิกและจัดสวัสดิการดังนั้น กลุ่มที่มีเงินอยู่มากแล้วจะได้เงินเพิ่มขึ้น ส่วนกลุ่มที่ยังมีเงินออมอยู่น้อยจะยังไม่ได้จัดสรรเพื่อสวัสดิการ ซึ่งแนวคิดนี้หากมองระดับมหภาค เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มออมทรัพย์ทางภาคใต้การจัดสรรสวัสดิการสมาชิกจะได้ประโยชน์มาก แต่กลุ่มออมทรัพย์ของภาคอีสานจะเสียเปรียบเพราะวงเงินออมต่ำ และประชาชนของภาคอีสานยังมีรายได้เฉลี่ยต่อปีน้อยกว่าภาคอื่น ๆ ด้วย

การเปลี่ยนแปลงระดับกลุ่ม

1. เกิดการเรียนรู้ในการรวมตัวกันของคนในชุมชนเป็นการสร้างองค์กรของตนเอง เพื่อแก้ปัญหาของตน ด้วยตนเอง ทำให้กลุ่มเกิดแนวทางการรวมพลังในการ เข้าใจ รู้จักปัญหา วิเคราะห์ และเลือกหนทางแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุดได้ด้วยตนเอง อาจขยายผลไปสู่การแก้ไขปัญหาเรื่องอื่น ๆ ในชุมชนของตนต่อไป

2. เกิดการพัฒนาการดำเนินงาน การวางระบบงาน ที่เหมาะสมกับองค์กรของตนเองได้โดยอาศัยความรู้ ข้อสังเกต และการศึกษารูปแบบการทำงานที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มเครือข่าย

จากความสำเร็จดังกล่าว โดยอาศัยประโยชน์ของการศึกษาดูงานเรียนรู้จากกลุ่มอื่น ๆ จึงทำให้กลุ่มบ้านสีกวนที่เริ่มคิดอยากจะพัฒนากลุ่มของตนเองคณะผู้วิจัยจึงได้ช่วยเหลือจัดเวทีนำร่องเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่มที่ทำสำเร็จแล้ว กับกลุ่มที่กำลังจะเริ่มทำเปรียบเสมือนมือใหม่หัดขับ โดยเมื่อวันที่ 18 ต.ค.2546 สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านสีกวนจำนวนประมาณ 40 คน

นำโดยนางสาวสุทิน ง้อยจันทร์ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องศูนย์สาธิตการตลาด กับ นางอนงค์ สาณสันต์ ประธานสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ต.ตระแสง และนายวิฑูรย์ จิมทอง ประธานศูนย์สาธิตการตลาด บ้านตานี้ง พร้อมกับเจ้าหน้าที่จากพัฒนาชุมชน ประเด็นในการเรียนรู้ ได้แก่ วิธีการดำเนินงานศูนย์สาธิตการตลาด สรุปได้ดังนี้

- (1) การดำเนินงานของกลุ่มต้องประชุมวางแผนว่ากลุ่มจะดำเนินกิจกรรมใดบ้าง
- (2) ต้องพัฒนา ตนเอง ต้องเรียนรู้ตลอดเวลา
- (3) ต้องพัฒนา กลุ่ม เมื่อเรียนรู้แล้วต้องถ่ายทอด ให้แก่กลุ่มอื่น ๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือ
- (4) สมาชิกและกรรมการต้องมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

นอกเหนือจากนี้ยังมีแลกเปลี่ยนในประเด็นวิธีการติดตามทวงหนี้ให้ได้ผล หลังจากหมู่บ้านสกีวันได้รับฟังแนวคิดต่าง ๆ และมีโอกาสซักถามไขข้อข้องใจแล้ว สมาชิกที่มาประชุมในวันนั้นเริ่มแสดงความคิดเห็นว่า ควรนำไปคิดต่อและต้องประชุมกันอีกหลายรอบ และต้องเตรียมความพร้อมกันต่อไป

3. เกิดพื้นที่สาธารณะเพื่อคนในชุมชน ได้ ถ่ายทอดความรู้ ข่าวดสาร แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสดงความคิดเห็น ในประเด็นต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อสมาชิก กลุ่ม และชุมชน เช่น ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์ของแต่ละชุมชนหรือหมู่บ้าน ได้กลายเป็นจุดรวมของกิจกรรมหลาย ๆ อย่างที่สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วม ดังกรณีของการจัดเสวนากลุ่มย่อยของผู้นำกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมือง โดยใช้สถานที่ที่ทำการกลุ่มดองกะเมียดเป็นจุดกลางเพื่อ แลกเปลี่ยน ชี้แนะ แนะนำ วิธีการต่าง ๆ เพื่อพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ต่อไป

4. เป็นกลุ่มรวมพลังเพื่อมีอำนาจในการต่อรองและประสานประโยชน์จากหน่วยงานภายนอกเข้ามาในกลุ่มและชุมชน เช่น โครงการบ้านมั่นคง โครงการมิยาซาวา โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน เป็นต้น

5. เกิดค่านิยมนิยมคนดีในกลุ่ม โดยระบบสัจจะ และการปล่อยกู้เป็นกลไกให้เกิดความไว้วางใจกันในกลุ่ม และสร้างระบบควบคุมทางสังคม เกิดการนิยมคนดี มีความซื่อสัตย์และดำเนินคนที่ไม่ดีมีสัจจะ กู้เงินไปแล้วไม่ส่งชำระ หรือปฏิบัติตามระเบียบกลุ่ม หากกลุ่มสัจจะมีความเหนียวแน่น กระชับความสัมพันธ์ที่ดีแล้วจะเป็นหนทางในการลดความขัดแย้งในชุมชนอีกด้วย

เช่น จากการศึกษาพฤติกรรมของสมาชิกบ้านห้วยราช เมื่อมีการประชุมเพื่อตกลงร่วมกัน ประเด็นอนุมัติการปล่อยกู้ เกณฑ์การพิจารณาต่าง ๆ สมาชิกได้แสดงบทบาทของตนต่อประเด็นดังกล่าว โดยสนับสนุนให้ปล่อยกู้ในวงเงินสูงขึ้นได้หากสมาชิกหรือบุคคลนั้นสามารถผ่อนชำระ

หนี้ได้ตามกำหนด หรือเป็นบุคคลที่ยังไม่เคยกู้เลยแต่ส่งเงินสัปดาห์จะเป็นประจำสม่ำเสมอ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่ม ในขณะที่เดียวกันยังได้แสดงความคิดเห็นคัดค้านหากสมาชิกยังส่งเงินคืนไม่ครบแล้วสามารถกู้เพิ่มได้ เพราะจะมีผลต่อกลุ่มได้เช่นเดียวกัน อีกตัวอย่างหนึ่งที่พบอย่างชัดเจน คือ กลุ่มบ้านกรอน มีมาตรการอย่างชัดเจนหากสมาชิกคนใดยังไม่ชำระหนี้ ก็จะมีบทลงโทษทางสังคมคือ ไม่พูดจาหรือสื่อสารด้วย

การเปลี่ยนแปลงระดับสังคม

1. กลุ่มออมทรัพย์ส่งผลให้เกิดภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจในชุมชนได้ระดับหนึ่ง เป็นการตัดกระบวนการปล่อยเงินกู้จากนายทุนที่ไม่เป็นธรรมต่อสมาชิก เช่น จากการสัมภาษณ์สมาชิกหลาย ๆ กลุ่มได้รับคำตอบโดยสรุปในประเด็นนี้ว่า สมาชิกส่วนใหญ่หันมากู้เงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพ จากแหล่งเงินทุนหรือกลุ่มกิจกรรมที่ชาวบ้านรวมตัวกันก่อตั้ง เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่านายทุนในชุมชน แต่หากมีความจำเป็นเร่งด่วนจริง ๆ และต้องการเงินก้อนใหญ่ ชาวบ้านก็ยอมรับว่าทางเลือกจากนายทุนนอกระบบก็เป็นทางเลือกหนึ่งด้วยเช่นเดียวกัน

2. สร้างความสามัคคีและความร่วมมือกันของคนในชุมชน ส่งเสริมให้เกิดชุมชนน่าอยู่และเข้มแข็งต่อไปได้

3. กลุ่มออมทรัพย์เป็นศูนย์การศึกษาสำหรับผู้สนใจ หรือเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างกลุ่ม อันนำไปสู่การพัฒนาการทำงานกลุ่มของตนเอง และเป็นการนำมาซึ่งชื่อเสียงของชุมชนอีกทางหนึ่ง เช่น จากการสัมภาษณ์ผู้นำกลุ่มดองกะเมียด (อ.สังคม เจริญทรัพย์) แสดงทัศนะโดยสรุปว่า กลุ่มออมทรัพย์ดองกะเมียด ตลอดจนเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองสามารถเป็นแหล่งความรู้ แหล่งศึกษาให้แก่เชิงวิชาการ นักศึกษา นักวิจัย รวมถึงนักพัฒนาและผู้สนใจอื่น ๆ ที่เข้ามาขอข้อมูลในด้านการบริหารจัดการอยู่อย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาหรือสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางให้แก่กลุ่มอื่น ๆ ได้

7.6 ข้อจำกัดของกลุ่มออมทรัพย์

ถึงแม้กลุ่มออมทรัพย์จะมีผลกระทบต่อชุมชนในด้านบวก ทั้งการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคลจนกระทั่งถึงในระดับสังคม แต่การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ก็ยังมีข้อจำกัดจนทำให้เกิดผลกระทบในด้านลบตามมาด้วย เช่น

1. การจัดการกลุ่มออมทรัพย์ที่ไม่ได้มุ่งเน้นไปตามวัตถุประสงค์ของการออมทรัพย์อย่างแท้จริง ทำให้เกิดผลเสียที่ตามมาคือ สมาชิกขาดความเชื่อมั่นในระบบการออมทรัพย์ และมองคุณค่าของการออมทรัพย์ เฉพาะมิติทางเศรษฐกิจเท่านั้น ไม่ได้มองถึงคุณค่าของการนำ “เงิน” มาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนได้

โดยคณะผู้วิจัยได้ข้อสังเกตจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างบางกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มอ่อนแอ เช่น กลุ่มปอยปริง-ปอยหลวง พบว่า ถึงแม้จะมีกฎข้อบังคับของกลุ่มไว้แล้ว แต่ก็ยังเกิดปัญหาขึ้นคือ สมาชิกไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม ขาดการชำระเงินกู้ เนื่องจากนำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ แทนที่จะกู้เงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพ แต่นำเงินไปเล่นการพนัน จึงไม่สามารถส่งเงินคืนได้ตามสัญญา

2. การตีความหมายและการรับรู้ ที่คลาดเคลื่อนไปจากความหมายที่แท้จริง เช่น การตีความหมายของคำว่า การออมทรัพย์เพื่อการออมทรัพย์ หรือ การออมทรัพย์เพื่อการกู้ทรัพย์ เป็นต้น ดังได้นำเสนอการตีความหมายและการรับรู้ดังกล่าวไปแล้วในรายละเอียดบทที่ 6 (หัวข้อการสื่อสารเพื่อการรับรู้เรื่องความหมายของกลุ่มออมทรัพย์)

3. เกิดความขัดแย้ง หรือความไม่พอใจในกระบวนการติดตามทวงหนี้ระหว่างผู้ทวงหนี้กับผู้ถูกทวงหนี้ กรณีดังกล่าวพบเจอได้เกือบทุกกลุ่มออมทรัพย์ ได้แก่ ศูนย์สาธิตการตลาดบ้านตานีวงใน มีการกล่าวในเชิงตำหนิ เช่น ลูกสาวของสมาชิกรายหนึ่งกล่าวว่า “แค่นี้ก็ต้องทวง คนกันเองแท้ๆอยากจะได้เงินด้วยความหวังดีว่าการทำอะไรตรงเกินไปมันไม่มีผลดีต่อตัวพี่หรอก มีแต่คนเขามั่นไส้มากกว่า” บางคนก็กล่าวว่า “ไม่ต้องกลัวหรอกว่าจะไม่จ่ายเพียงแต่ยังไม่มี ไม่ทราบว่าจะทวงหนี้ทุกรายหรือเปล่าหรือทวงหนี้เลือกหน้า”

4. หากเป็นการทำงานเพียงคนเดียวทำทั้งหมด จะมีสมาชิกบางคนหรือประชาชนบางคนไม่พอใจในการทำงานของคณะทำงาน ถึงแม้ไม่แสดงออกมาอย่างชัดเจน ก็อาจทำให้เกิดคลื่นใต้น้ำได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวคณะผู้วิจัยได้พบเห็นจากกรณีกลุ่มบ้านละเบิก ที่มีปัญหาจากการที่กรรมการคนใดคนหนึ่งต้องรับผิดชอบทำงานเพียงคนเดียว ประกอบกับต้องทำมาหาเลี้ยงชีพครอบครัวตนเองจึงไม่มีเวลามาพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เท่าที่ควร ทำให้สมาชิกส่วนหนึ่งประสงค์จะให้ถอนเงินฝากจากบัญชีเพื่อนำมาปันผลคืนแก่สมาชิก คณะผู้วิจัยได้ข้อมูลจากนางประทุมทอง ประกอบดี สมาชิกกลุ่ม และเป็นภรรยาของนายถวิล ประกอบดี ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มบ้านละเบิก “จี๋เถียงเก็บเงินให้แล้ว แฟนเขาถือบัญชีนี้แหละ ไม่อยากรับผิดชอบเงินของคนอื่น เพราะไม่มีเวลา แฟนก็ไปทำนา บางทีเวลาชาวบ้านมาถามมาหา แกก็ไม่อยู่ พี่ก็ไม่ค่อยรู้เรื่อง ไม่อยากให้แฟนทำต่อด้วย ไม่มีใครอยากมาทำต่อให้แล้ว”

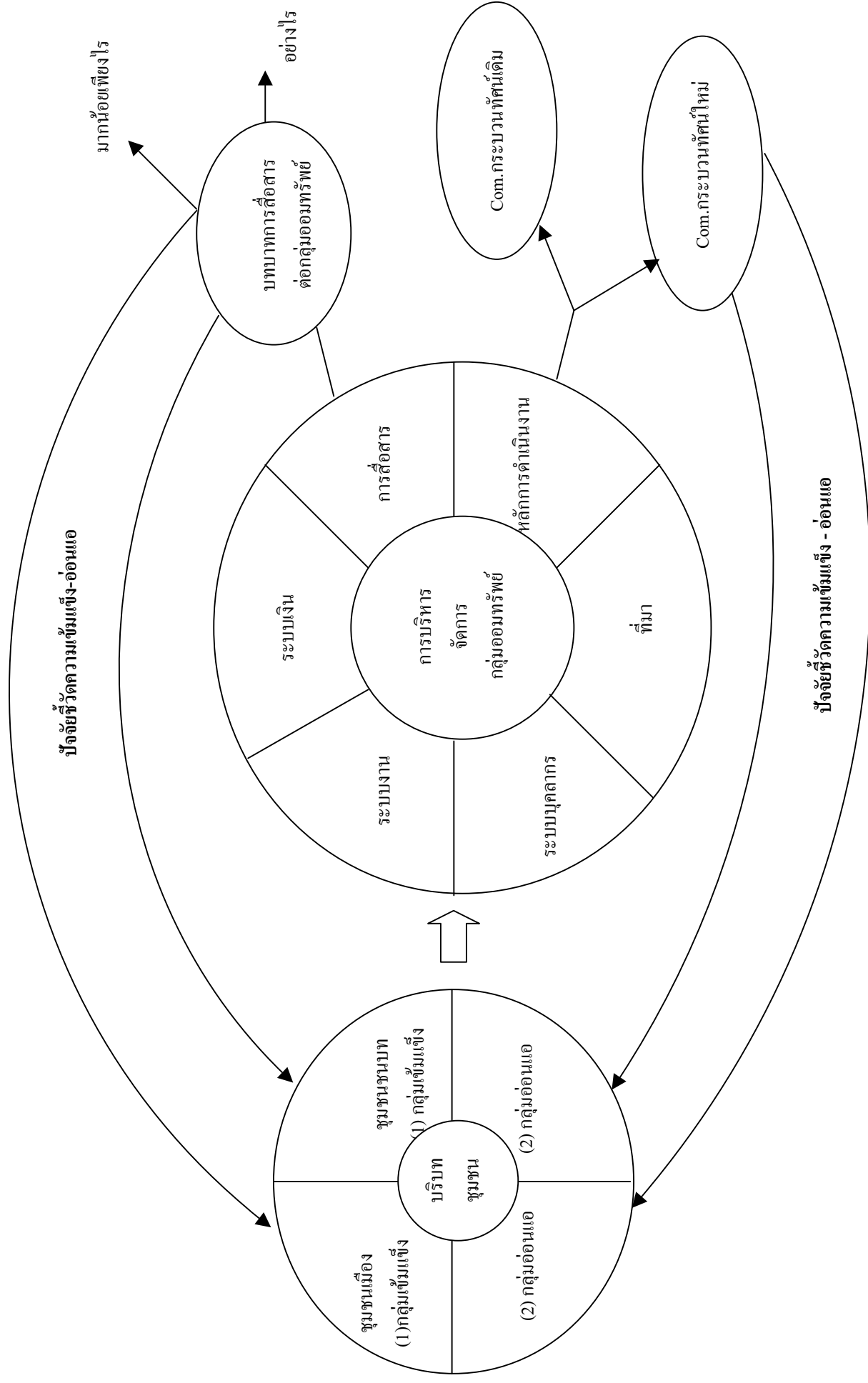
5. ในกรณีที่สมาชิกขอกู้ยืมเงินเป็นจำนวนเงินมากกว่าวงเงินที่มีให้กู้ยืมบางครั้งคณะกรรมการต้องพิจารณา ลดทอนจำนวนเงินที่มาขอู้ ทำให้คนที่ได้รับเงินกู้ยืมบางคนไม่พอใจ การตัดสินใจของคณะกรรมการ และถูกมองจากเพื่อนสมาชิกคนอื่น ๆ ว่าไม่มีศักยภาพเพียงพอต่อการชำระหนี้ได้

จะเห็นได้ชัดว่า สมาชิกส่วนใหญ่ที่มีความไม่แน่ใจในการทำงานของคณะกรรมการจะมองไปที่ตัวเงินเป็นสำคัญ ไม่ได้มองถึงการมีส่วนร่วมของตนเองในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ โดยการกล่าวหากรรมการว่า ทำงานไม่ดี บริหารงานไม่เป็น แต่ในทัศนะของคณะกรรมการมองว่าเป็นธรรมชาติของคนที่ไม่สามารถทำให้ทุกคนรักชอบตนเองได้ แม้จะทำดีขนาดไหนก็ต้องมีคนไม่ชอบใจอยู่ดี ดังนั้น ต้องเข้มแข็งยึดคนส่วนใหญ่เป็นหลัก แต่ในทางตรงข้ามหากคณะกรรมการเป็นคนอ่อนไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ ของสมาชิก อาจเกิดความท้อแท้ ในการบริหารงาน ทำให้ไม่อยากทำงานในด้านการออมทรัพย์อีกต่อไป

บทที่ 8

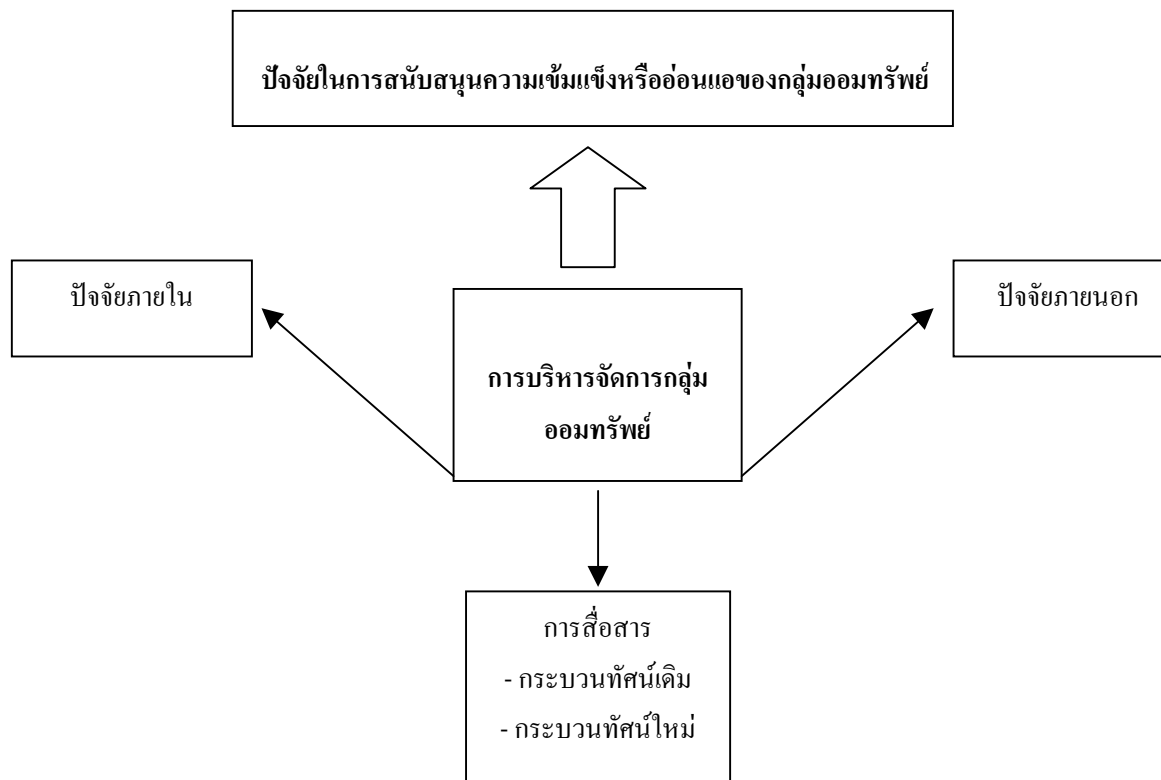
อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่องกระบวนการทัศน์ใหม่ในการสื่อสารเพื่อพัฒนากลุ่มออมทรัพย์โดยจากกรอบแนวคิดที่คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ได้อภิปรายให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดเพื่อเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างบริบทชุมชนเมืองและตำบลเจนีงในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ โดยอาศัยกระบวนการทัศน์ใหม่ในการสื่อสารเป็นปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาดังกล่าว

ปัจจัยในการสนับสนุนความเข้มแข็งและอ่อนแอของกลุ่มออมทรัพย์

จากการศึกษา กระบวนทัศน์ของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาของกลุ่มออมทรัพย์ ภายใต้เงื่อนไขบริบทชุมชนเมือง และเจเนียง พบว่า มีปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้อง 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ บริบทชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และรูปแบบการสื่อสารในกลุ่ม และโครงสร้างทางกายภาพของกลุ่ม ปัจจัยทางการสื่อสาร ได้แก่ รูปแบบของการสื่อสารกระบวนทัศน์เดิม และการสื่อสารกระบวนทัศน์ใหม่ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ พฤติกรรมการทำงานของภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายจากภาครัฐในการเร่งส่งเสริมและพัฒนาชุมชน ซึ่งส่งผลต่อ การเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่นในแต่ละกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งสามารถจำลองภาพปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนทัศน์ของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาของกลุ่มออมทรัพย์ ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 8 ภาพแสดงปัจจัยในการสนับสนุนความเข้มแข็งหรืออ่อนแอของกลุ่มออมทรัพย์

จากภาพอธิบายได้ว่าแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ หากมองในแง่ธุรกิจชุมชนรูปแบบหนึ่ง คณะผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องบางส่วนกับข้อพิจารณาในการจัดตั้งธุรกิจชุมชนในรูปแบบใด ซึ่งต้องคำนึงถึงปัจจัยดังต่อไปนี้ 1. ความรู้ความเข้าใจของชุมชน 2. ความต้องการและเป้าหมายของสมาชิกชุมชน 3. ความต้องการเงินทุน 4. ความต้องการทรัพยากรบุคคล 5. การมีส่วนร่วมของชุมชน เนื่องจากในทางปฏิบัติจริงและสิ่งที่พบจากพื้นที่ที่ศึกษา บางประเด็นมีลักษณะตรงกันข้ามกัน ไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นหลักการเสมอไป เริ่มจาก

1. ความรู้ความเข้าใจของชุมชน ชุมชนเมืองหรือชนบทจะต้องมีความเข้าใจว่าการดำเนินกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ซึ่งเป็นรูปแบบองค์กรที่ไม่เป็นทางการมีข้อดีด้านความคล่องตัว ไม่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของทางราชการ แต่สามารถออกระเบียบกฎเกณฑ์ร่วมกันได้ ดังนั้นสมาชิกชุมชนที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ ต้องตัดสินใจเข้าร่วมด้วยความเข้าใจ และยอมรับกฎกติกาต่าง ๆ เบื้องต้นก่อน

2. ความต้องการและเป้าหมายของสมาชิกชุมชน ชุมชนแต่ละกลุ่มอาจมีความต้องการและเป้าหมายไม่เหมือนกันและต่างระดับกัน การจัดตั้ง “กลุ่มออมทรัพย์” ของแต่ละชุมชนอาจเกิดขึ้นเพื่อให้ผู้ขาดแคลนเงินได้หยิบยืมไปใช้ก่อน แต่ในขณะบางกลุ่มมีศักยภาพมากกว่านั้นกิจกรรมดังกล่าวดำเนินการใน “เชิงธุรกิจ” คือ ความต้องการแสวงหากำไรจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจนั้น เช่นการตั้งเป็นศูนย์สาธิตการตลาดบ้านตานีวง ทำการผลิตและทำการขายเพื่อหากำไรเข้ากลุ่ม และจัดสรรแบ่งปันประโยชน์ให้แก่สมาชิกในรูปแบบเงินปันผล

สิ่งที่ค้นพบอีกประการหนึ่งคือ การก่อตั้งกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์มุ่งการปล่อยกู้มากกว่าการออม ถึงแม้จะไม่ใช่เป้าหมายที่ถูกต้องสอดคล้องกับแนวคิดกลุ่มออมทรัพย์ แต่มักเป็นความต้องการและเป้าหมายที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตจริงของชุมชนส่วนใหญ่ เพราะบริบทชุมชนทั้งชุมชนเมืองและตำบลเจเนียง สมาชิกภายในชุมชน ภายในกลุ่มก็ยังคงเป็นกลุ่มคนที่เดือดร้อน มีปัญหาเรื่องปากท้องเช่นเดียวกัน การแสวงหาแหล่งเงินทุนจากที่ใด ๆ มาสนับสนุนช่วยเหลือเบื้องต้นจึงกลายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้กลุ่มออมทรัพย์ที่สร้างขึ้นถูกมองว่าเป็นแหล่งเงินกู้ของชุมชนรูปแบบหนึ่งเท่านั้น

3. ความต้องการเงินทุน ถึงแม้ปัจจัย “เงินทุน” เป็นปัจจัยชี้ขาดประการหนึ่งของความสำเร็จและความล้มเหลวของกลุ่มออมทรัพย์ หากกลุ่มมีการระดมเงินทุนจริงแต่การบริหารใช้เงินทุนไม่เป็น ไม่เกิดดอกออกผล เช่น กลุ่มบ้านละเบ็ก นำเงินก้อนฝากธนาคารเพียงอย่างเดียวไม่ได้นำมาบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์ รอดอกเบี้ยจากธนาคารเมื่อสิ้นปีเท่านั้น เงินดอกเบี้ยที่ได้

รับมีจำนวนน้อยมาก หากนำมาลงสู่กิจกรรมกลุ่มอย่างแท้จริงอาจจะได้ประโยชน์มากกว่า การระดมเงินทุน จึงกลายเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลุ่มมีกิจกรรมสานต่อไปได้ ดังนั้นการเริ่มจากความ เป็นจริงจากเล็กสู่ใหญ่ค่อยๆ สะสมทุนจากเงินออมของชุมชนเอง การเริ่มต้นจากการตั้งกลุ่มออมทรัพย์สะสมทุนเพื่อนำไปลงทุนในกิจกรรมอื่น ๆ จะเป็นแนวทางที่ดีที่สุด

อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยกลับพบว่า ปัจจัยด้านเงินทุนอาจเป็นเพียงเครื่องมือในการ ประสานความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนดังคนมาร่วมทำกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ช่วยเหลือกันมาก กว่าที่จะระดมทุนจำนวนมาก ๆ (ดูรายละเอียดจากองค์ประกอบเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองและตำบลเนินง หน้า 143-147) โดยพบว่าตำบลเนินงส่วนหนึ่งมีการรวมกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือกันภายในชุมชนจริง ๆ (เช่น กลุ่มบ้านสกีวัน บ้านตานีวง โดยไม่ได้หวังระดมเงิน เเจกเช่นกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองที่มีศักยภาพมากกว่า

4. ความต้องการทรัพยากรบุคคล ปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จและความล้มเหลวที่สำคัญยิ่งคือ ปัจจัยการบริหารและการจัดการของกลุ่มออมทรัพย์ จ.สุรินทร์ การบริหารและการจัดการที่ดี มี ประสิทธิภาพ ย่อมต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ น่าเชื่อถือ พร้อมที่จะเสียสละและ ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิก

หากพิจารณาตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ก็พบว่า กลุ่มสัจจะออมทรัพย์มักจะขาดการจัดการ ที่มีประสิทธิภาพ เพราะผู้ที่มีความรู้ มีทักษะ มีประสบการณ์ มักจะไม่มีเวลาทำงานให้ชุมชนมาก นัก เนื่องจาก ไม่มีค่าตอบแทนที่จูงใจ อาศัยความเสียสละส่วนตัวมาทำเพื่อชุมชน การแก้ปัญหาดัง กล่าว อาจใช้วิธี “ขวัญและกำลังใจ” ให้กับกรรมการที่มาทำงานให้กลุ่ม โดยแบ่งสรรจากกำไร เล็ก ๆ น้อย ที่ได้จากการปล่อยกู้ แต่ละเดือน หรือเป็นเบี้ยเลี้ยง ค่าอาหารกลางวันให้กับคนที่มา ทำงาน

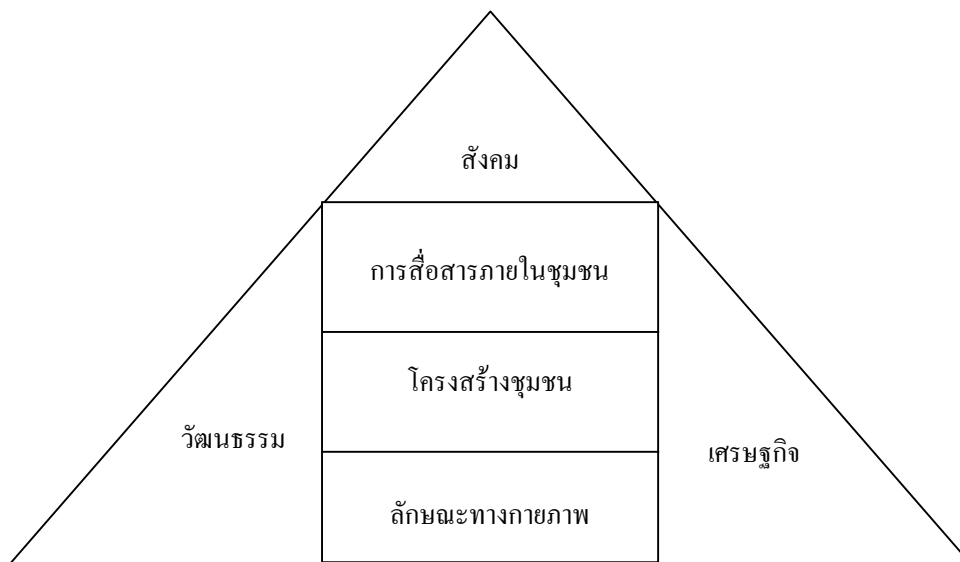
5. การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นปัจจัยชี้ขาดที่สำคัญที่สุดในการจัดตั้งองค์กรธุรกิจชุมชน ในรูปแบบกลุ่มออมทรัพย์ การมีส่วนร่วมของชุมชนมีสี่ระดับ คือ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือ กระทำ และร่วมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

ถึงแม้ความคิดริเริ่มเรื่องกลุ่มออมทรัพย์อาจจะมาจากคนไม่กี่คน ขั้นตอนต่อมาจึงนำความ คิดนั้นเสนอต่อสมาชิกชุมชน เพื่อให้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ เมื่อตัดสินใจร่วมกันแล้วก็ต้องช่วยกันลง มือทำให้เป็นไปตามที่ตกลงกันไว้ ผลได้ผลเสียที่เกิดจากการกระทำนั้นต้องร่วมกันประเมินเพื่อการ ปรับปรุงแก้ไขและต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อผลได้ผลเสีย

อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมยังคงเป็นหลักการสำคัญ ของชุมชนแต่ละที่ที่ไม่ได้มีสิ่งเหล่านี้เหมือนกันหรือในระดับที่เท่ากันทุกชุมชน (ดังได้แสดงผลการวิจัยให้เห็นแล้วในบทที่ 6 ประเด็นการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมของกลุ่ม) การระดมความร่วมมือหรือการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่ไม่ง่าย เพราะต้องอาศัยปัจจัยทั้งตัว แกนนำ และสมาชิกภายในชุมชนด้วย

แนวทางดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังที่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมกลุ่มขึ้น และสามารถผลักดันให้กลุ่มพัฒนาสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลวได้ ปัจจัยดังกล่าวได้แก่

- ปัจจัยภายใน

แผนภาพที่ 9 ภาพแสดงความสัมพันธ์ภายในชุมชนในด้านต่างๆ

จากปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวสามารถแบ่งโครงสร้างของชุมชน ได้ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

ชุมชนเมือง เป็นชุมชนพาณิชยกรรม มีสภาพของชุมชนที่แออัด เพราะประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนเมืองมีการอพยพมาจากแหล่งอื่น เพื่อมาประกอบอาชีพรับจ้างและบริการ ประชาชนประกอบอาชีพหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการค้าขาย ธุรกิจห้างร้านต่างๆ ทำให้ประชาชนพอมีรายได้และมีเงินเหลือเฟือพอที่จะนำมาลงทุน และรวมกลุ่มออมทรัพย์ นอกจากนี้ คนในเมือง

ยังนิยมที่จะลงทุนเสี่ยงโชคในลักษณะของการซื้อพันธบัตรรัฐบาล ชื่อหุ้นของทางรัฐบาลมากกว่า การซื้อหวยซึ่งเป็นการลงทุนระยะสั้น ในอีกส่วนหนึ่งประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองก็ยังมีฐานะที่ยากจน และยังต้องดิ้นรนที่จะแสวงหารายได้ในหลายๆ ด้าน การรวมกลุ่มออมทรัพย์จึงถือเป็นทางเลือกหนึ่งที่ประชาชนนำมาใช้ในการสนองตอบความต้องการ เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และพบว่าโดยภาพรวมของความสามารถในการระดมเงินทุนของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองสามารถระดมเงินได้เป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับตำบลเฉนิยง เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่อาจมีรายได้หลายทาง จึงมีเงินเหลือพอจะสะสมทรัพย์กับกลุ่มอยู่บ้าง แต่ในหากมองในทางกลับกัน คนเมืองก็มีรายจ่ายมากกว่าคนชนบทเนื่องจากค่าครองชีพที่ต่างกัน จึงทำให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนเมืองมีความจำเป็นที่จะต้องกู้ยืมเงินจากกลุ่มมากกว่าสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลเฉนิยงด้วย

ส่วนในด้านการมองคุณค่าของกลุ่มออมทรัพย์โดยเฉพาะในมิติทางเศรษฐกิจ พบว่าคนเมืองมองคุณค่าของกลุ่มออมทรัพย์เน้นหนักไปที่ “ตัวเงิน” เป็นหลักเมื่อมีความจำเป็นก็ต้องการกู้เงินตนเองสะสมไว้เพื่อออกมาใช้จ่ายด้วย และการมองกลุ่มออมทรัพย์เป็นเงื่อนไขในการลงทุนอย่างหนึ่ง (นักลงทุนบางรายในจังหวัดสุรินทร์ มีมุมมองต้องการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อจุดประสงค์ในการใช้เป็นฐานเงินทุนสำหรับตนเองด้วย)

อย่างไรก็ตามถึงแม้กลุ่มออมทรัพย์จะถูกมองว่าเป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจ แต่สำหรับคนจนส่วนหนึ่งของสังคมเมือง ก็ต้องอาศัยธุรกิจชุมชนประเภทกลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน หรือกองทุนอื่นๆ ที่เข้ามาอย่างต่อเนื่อง เป็นที่พึ่งพิงในยามจำเป็นอย่างเลี่ยงไม่ได้

ตำบลเฉนิยง เป็นชุมชนที่มีความโดดเด่นในเรื่องการใช้ชีวิตแบบชุมชนเกษตรกรรมเน้นเกษตรอินทรีย์ ปลูกปลอดสารพิษ การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ รายได้หลักของคนในชุมชนมาจากผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ข้าว พืชผักต่างๆ รวมถึงสัตว์เลี้ยง เช่น ไก่ โค กระบือ หมู เป็นต้น ซึ่งรายได้ดังกล่าวมีความไม่แน่นอนอีกทั้งการทำเกษตรกรรมต่างๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อเลี้ยงชีพไม่ได้มุ่งเน้นการค้าขาย ส่งผลให้ค่าครองชีพของคนในตำบลเฉนิยงต่ำ และจากการมีรายได้ทางเดียวนี้เองเกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ ทำให้คนในตำบลเฉนิยงต้องแสวงหารายได้จากแหล่งเงินทุนอื่นๆ เช่น เงินกู้ในระบบ หรือการกู้จากเงินกู้นอกระบบ ซึ่งมีดอกเบี้ยสูง หรือแม้กระทั่งความเชื่อเรื่องการซื้อหวยว่าเมื่อถูกก็จะสามารถนำเงินที่ได้ไปใช้หนี้และใช้จ่ายภายในครอบครัว ซึ่งหวยใต้ดินจะมีราคาถูก และยังเป็นทางเลือกสุดท้ายในเรื่องของการเสี่ยงโชคเพื่อหวังจะได้เงินเล็กน้อย แต่ก็ยังขาดการลงทุนในระยะยาว เช่น ซื้อพันธบัตรรัฐบาล

ชื่อหุ้นของรัฐบาล ดังนั้นกลุ่มออมทรัพย์จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ประชาชนนำมาใช้ เพื่อสนองตอบความต้องการและแก้ปัญหาความยากจนของคนในชุมชน

สิ่งที่พบว่าเป็นข้อแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดระหว่างชุมชนเมืองและตำบลเจนีงในประเด็นด้านเศรษฐกิจ การพิจารณาคุณค่าของกลุ่มออมทรัพย์ พบว่ามุมมองดังกล่าวของตำบลเจนีงแสดงให้เห็นอย่างแจ่มชัดว่า กลุ่มออมทรัพย์ส่วนใหญ่ในตำบลเจนีงมักเน้นที่การแก้ไขปัญหาพื้นฐานความยากจนจริง ๆ ของชาวบ้าน ชาวบ้านยังไม่ได้เล็งเห็นถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากกลุ่มออมทรัพย์อย่างกว้างไกลเกินจริงมากนัก ความสำคัญอยู่ที่การมองกลุ่มออมทรัพย์ให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวกิจกรรมของส่วนรวมเปรียบเสมือนการรวมกลุ่มออมทรัพย์ได้กลายเป็นพื้นที่สาธารณะให้คนในหมู่บ้านมาเจอกันมากกว่า

อย่างไรก็ตามปัจจัยด้านเศรษฐกิจทั้งชุมชนเมืองและตำบลเจนีงมีผลต่อกลุ่มออมทรัพย์ในระดับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของสมาชิกเท่านั้น ยังไม่ถึงระดับของการรวมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างกิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้หรือความต่อเนื่องของการทำกิจกรรมธุรกิจชุมชนที่มีผลย้อนคืนต่อชุมชน แต่ก็ถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นและหาแนวทางในการพัฒนาสู่ระดับดังกล่าวต่อไป

2. ด้านสังคม

ชุมชนเมือง จะมีสภาพความเป็นอยู่ที่ต่างคนต่างอยู่ อาศัยการทำงานที่แข่งกับเวลา ความสัมพันธ์กันของชุมชนเมืองในรูปแบบเครือข่ายมีน้อย เห็นได้จากทุกคนต้องเร่งรีบไปทำภารกิจ การงานของตนตั้งแต่เช้าตรู่จนถึงค่ำ ทำให้การพบปะพูดคุยกันในละแวกบ้านใกล้เรือนเคียงมีน้อยลงไปด้วย ในส่วนของการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนเมืองจึงต้องอาศัยผู้นำชุมชนที่มีความเสียสละและทุ่มเทให้กับงานส่วนรวม และเป็นเสาหลักให้กับสมาชิกภายในกลุ่มได้ อาทิ การโน้มน้าวให้เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มออมทรัพย์ การสร้างความสามัคคีในชุมชน คอยประสานรอยร้าวระหว่างสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันภายในกลุ่มออมทรัพย์ แต่ก็มักพบเหตุการณ์ดังกล่าวได้โดยเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์ที่เข้มแข็งซึ่งมักเป็นกลุ่ม หรือชุมชนที่มีประวัติเป็นชุมชนดั้งเดิมของจังหวัดสุรินทร์ เช่น ชุมชนดองกะเม็ด ชุมชนเกาะลอย ชุมชนหนองบัว จึงทำให้กลุ่มสามารถผนึกกำลังยังคงเหนียวแน่นอยู่ได้ยาวนานกว่ากลุ่มอ่อนแอที่มักเป็นชุมชนที่เพิ่งเกิดใหม่ ประชาชนเป็นคนรุ่นใหม่อยู่อย่างตัวใครตัวมัน ได้แก่ ชุมชนโพธิ์รังโพธิ์กลาง ชุมชนไทรรงค์ ชุมชนปอยปริงปอยหลวง

นอกเหนือจากกลุ่มออมทรัพย์ ชุมชนเมืองยังมีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมอื่น โดยจะมีผู้นำชุมชนหรือแกนนำที่สนใจจะพัฒนาชุมชนพาทำกิจกรรมนั้น ๆ เช่น กิจกรรมกลุ่มของสตรีทำขนมอบ กิจกรรมออกกำลังกายของผู้สูงอายุและกิจกรรมวันสำคัญๆ ทางศาสนา เช่น การเวียนเทียน กวนข้าวทิพย์ ก่อเจดีย์ทราย แห่เทียนเข้าพรรษา เป็นต้น สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการทางสังคมของชุมชนเมือง ถึงแม้ว่ากำลังจะลดเลือนหายไปบ้างก็ตาม

อีกประการหนึ่งที่ไม่น่ามองข้ามสำหรับโครงสร้างทางสังคมของชุมชนเมือง พบว่า ปัจจัยด้านการเมืองท้องถิ่นก็มีผลต่อการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่มีความเข้มแข็งสามารถใช้ศักยภาพกลุ่มตนเองเป็นเครื่องต่อรองในการใช้ทรัพยากรจากภาครัฐและภายนอกได้ เช่น กรณีกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนหนองบัว ได้รับการพิจารณาให้ดำเนินการตามโครงการบ้านมั่นคง เป็นแห่งแรกของจังหวัดสุรินทร์ เนื่องจากศักยภาพของกลุ่มที่สามารถเป็นฐานในการขอสนับสนุนดังกล่าว

ตำบลเจนีง มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในชุมชนในลักษณะเครือญาติ มิตรสหาย หรือคนรู้จักมักคุ้น ทางด้านความเป็นอยู่ก็มีการอาศัยอยู่อย่างเรียบง่าย อาศัยการเกื้อกูลกันและทำตามขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติมา รวมตัวกันทำกิจกรรม ต่างๆ เช่น การทำบุญ ประเพณีแห่เทียนโคกตา เข้าพรรษา ลอยกระทง สงกรานต์ และมีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาชุมชนโดยมีผู้นำท้องถิ่น คอยประจุมชี้แจงข่าวสารให้คนในชุมชนทราบข่าวสารต่างๆ เนื่องจากความผูกพันกันทางสังคมของตำบลเจนีงที่มีความแน่นแฟ้นกว่าชุมชนเมือง ดังนั้นจึงมีมุมมองในเรื่องการยึดเหนี่ยวความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนด้วยการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อชุมชน เช่น การรวมกลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มส่งเสริมอาชีพสตรี กลุ่มเยาวชน และกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

นอกเหนือจากความสัมพันธ์ทางสังคมแล้ว สิ่งที่ไม่อาจมองข้ามไปคือการเมืองภายในหมู่บ้านหรือตำบลที่มีผลต่อการบริหารจัดการกลุ่มด้วย เช่น ศูนย์สาธิตฯ บ้านตานังได้แสดงศักยภาพในการบริหารจัดการ จนสามารถสร้างอำนาจต่อรองเพื่อขอความช่วยเหลือจากชุมชนเอง และภายนอกชุมชน โดยมีแกนนำที่เข้มแข็งและได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชนเป็นกำลังสำคัญในการผลักดันเพื่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ

3. ด้านวัฒนธรรม

ชุมชนเมือง ประชาชนยังคงมีการยึดถือปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์เช่นเดียวกับตำบลเจนีง เช่น แชนโคนตา สารัทเขมร แต่เนื่องจากความเป็นชุมชนเมือง ผู้คนรับเอาวัฒนธรรมสมัยใหม่เข้ามาประกอบกับประชากรที่อาศัยอยู่ไม่ใช่คนพื้นเพสุรินทร์ทั้งหมด มีการโยกย้ายถิ่นที่อยู่เข้ามาทำงานส่วนหนึ่ง ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของจังหวัดจริง ๆ ถูกถ่ายทอดให้แก่คนสุรินทร์เท่านั้น และข้อจำกัดด้านเวลาทำให้คนในชุมชนเมืองไม่ค่อยมีเวลาที่จะรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมเท่าที่ควร ประเพณีวัฒนธรรมของคนเมืองจึงมีผลต่อกิจกรรมการรวมกลุ่มออมทรัพย์น้อยกว่าตำบลเจนีง

ตำบลเจนีง มีการใช้สื่อพื้นบ้าน สื่อกิจกรรมประเพณีที่ดั้งเดิม เช่น แชนโคนตาซึ่งเป็นการรวมญาติ การนำเพลงกันตรึม เจริญ หรือแม้แต่การทำบุญประจำปี กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ตลอดจนการแข่งขันกีฬาระหว่างหมู่บ้าน พบว่ากิจกรรมเหล่านี้ถูกนำมาใช้ในการสื่อสารเพื่อสร้างความกลมเกลียวสมานฉันท์ระหว่างสมาชิกในชุมชนได้เป็นอย่างดี ส่งผลถึงกลุ่มออมทรัพย์ของตำบลเจนีง ที่อาศัยความสมัครสมานสามัคคีความเป็นพี่เป็นน้องและความไว้วางใจกันเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการกลุ่มด้วย

4. ด้านลักษณะทางกายภาพ

ชุมชนเมือง เนื่องจากชุมชนเมืองมีลักษณะทางกายภาพที่มีบ้านเรือนอยู่กันอย่างหนาแน่น คนในชุมชนเมืองจึงได้เปรียบในด้านของการติดต่อสื่อสารเพื่อการขยายเครือข่าย และการกระจายข่าวสารให้ทั่วถึง อีกทั้งยังมีการใช้สื่อของชุมชนควบคู่กับสื่อสมัยใหม่เพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็วในการติดต่อ เช่น โทรศัพท์ เสียงตามสายของเทศบาล สื่อมวลชนท้องถิ่นทั้งวิทยุและโทรทัศน์ ลักษณะทางกายภาพดังกล่าวมีผลต่อกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองในประเด็นของการกระจายข่าวสารมากที่สุด เนื่องจากไม่ได้มีอุปสรรคเรื่องระยะทาง ประกอบกับสื่อที่ใช้ก็สามารถเอื้อประโยชน์ได้ค่อนข้างดี

ตำบลเจนีง มีความแตกต่างจากชุมชนเมือง ในการปลูกสร้างบ้านเรือน ซึ่งอยู่กันอย่างอิสระ พื้นที่กว้างขวาง บ้านเรือนอยู่กันเป็นคุ่มบ้านอาจห่างไกลกันบ้าง มีผลต่อกลุ่มออมทรัพย์ในประเด็นการกระจายข่าวสารเช่นเดียวกับชุมชนเมือง คือ ทำให้การรับส่งข่าวสารเป็นไปอย่างล่าช้า ในกรณีที่เร่งด่วนหรือต้องการแจ้งเรื่องสำคัญ สื่อที่ชาวบ้านใช้เพื่อแจ้งข่าวสารแก่คนหมู่มากก็ยังคงเห็นผลน้อย เช่น การใช้หอกระจายข่าว การเรียกประชุม (อยู่คุ่มบ้านที่ไกลออกไปก็ไม่สามารถมาร่วมได้) เป็นต้น

5. ด้านการสื่อสารภายในชุมชน

ชุมชนเมือง การสื่อสารภายในชุมชนเมืองมีการผสมผสานระหว่างมีรูปแบบดั้งเดิมและการสื่อสารด้วยสื่อสมัยใหม่ที่รุกล้ำพื้นที่ของคนเมืองเข้ามาอย่างไม่ขาดสาย เริ่มต้นที่การสื่อสารแบบเห็นหน้าค่าตากัน เนื่องจากสังคมเมืองสุรินทร์มีขนาดเล็ก บ้านเรือนที่พักอาศัยอยู่ติด ๆ กัน บางชุมชนมีลักษณะแออัดจึงทำให้แต่ละบ้านรู้จักกันพอสมควร พบว่าประเด็นของการพูดคุยกันเป็นเรื่องสัพเพเหระ ชีวิตประจำวัน เรื่องงาน นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้สื่อเสียงตามสายของเทศบาลเพื่อแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ให้คนเมืองได้ทราบ รวมถึงการณรงค์การสื่อสารทางการเมืองทำให้คนสุรินทร์หันมาสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมือง และการสื่อสารกับคนภายนอกชุมชน เช่น การประชาสัมพันธ์ด้านผ้าไหมที่เลื่องชื่อ และการแสดงช้าง

การสื่อสารมวลชน จ.สุรินทร์ มีสื่อมวลชนแขนงวิทยุ และวิทยุโทรทัศน์ โดยผู้รับสารสามารถรับสารผ่านสถานีวิทยุกระจายเสียงทั้งระบบเอฟเอ็ม และเอเอ็ม เป็นสื่อที่ได้รับการตอบรับจากประชาชนอย่างมาก รูปแบบของการนำเสนอสาระความบันเทิงผ่านสื่อวิทยุดังกล่าวสนองตอบต่อกลุ่มเป้าหมาย มีทั้งภาคสาระความรู้จากหน่วยงาน สถาบันการศึกษา สาธารณสุขจังหวัด ตำรวจ ทหาร เผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้ฟัง

นอกจากนี้คนเมืองยังให้ความสนใจกับรายการเคเบิลทีวีที่คนสุรินทร์ผลิตรายการเอง รูปแบบข่าวนำเสนอข่าวท้องถิ่นในจ.สุรินทร์และใกล้เคียง สื่อที่เข้ามามีบทบาทอีกประการหนึ่งในสังคมเมือง และมีแนวโน้มมาแรงแซงหน้าสื่อประเภทอื่น ๆ คือสื่อสมัยใหม่ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์

ตำบลเจนิยง

การสื่อสารโดยภาพรวมของตำบลเจนิยงอาศัยการสื่อสารในรูปแบบดั้งเดิมที่มีอยู่แล้วในชุมชน เริ่มตั้งแต่การติดต่อพูดคุยกัน สนทนาเรื่องราวสารทุกข์สุขดิบของชาวบ้านภายในชุมชน การสื่อสารปากต่อปากเป็นการกระจายข่าวสารที่รวดเร็วมาก และพบว่ารูปแบบการสื่อสารอีกวิธีหนึ่งที่น่าจะช่วยให้สมาชิกรับทราบข้อมูลข่าวสารได้พร้อม ๆ กันเข้าใจตรงกัน ได้แก่ การใช้หอกระจายข่าวชุมชน แต่มักมีจุดอ่อนคือเป็นการสื่อสารทางเดียว ผู้ที่รับหน้าที่ประกาศหรือดำเนินรายการเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งบางครั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจที่จะทำให้รายการถูกผลิตออกมาให้น่าฟัง ผู้รับสารชื่นชอบ แต่หากมีเรื่องสำคัญเร่งด่วน เช่น เชิญชาวบ้านประชุม

หรือเงินนโยบายของรัฐ การขอความร่วมมือรณรงค์เรื่องต่าง ๆ ที่ต้องแจ้งให้กับชาวบ้านทราบ โดยทั่วกัน หอกระจายข่าวก็ยังคงมีความสำคัญอยู่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การสื่อสารอีกรูปแบบหนึ่งที่มีบทบาทในการซึมซับความคิดของคนในชุมชนชนบทว่าคิดอย่างไร ก็แสดงออกออกมานั้น ผ่านการสื่อสารกลุ่ม ชาวชนบทใช้การรวมกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มทอผ้า ฯลฯ เป็นพื้นที่ในการสื่อสารระหว่างกัน กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้เปิดโอกาสให้คนที่สนใจเรื่องเดียวกันมาอยู่ด้วยกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

สื่อพื้นบ้านหรือสื่อประเพณี เป็นรูปแบบการสื่อสารที่โดดเด่นที่สุดสำหรับตำบลเจียง เช่น วัฒนธรรมแซนโดนตา การร้องเพลงกันตรึม สารทเขมร สื่อประเพณีดังกล่าวถูกสอดแทรกอยู่ในวิถีชีวิตชาวชนบทของตำบลเจียง โดยสังเกตจากเมื่อถึงฤดูกาลของแซนโดนตา ซึ่งเป็นการไหว้บรรพบุรุษของชาวเขมร ร้านค้าในเมืองจะต้องหยุดให้ลูกจ้างกลับบ้านไปไหว้ตามประเพณี

เมื่อมีการสื่อสารที่เป็นของชุมชนเองแล้ว ชุมชนก็ให้ความสำคัญหรือสนใจกับ การติดต่อกับคนภายนอกด้วยเช่นกัน ได้แก่ การประชุมอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ทั้งประชุมระหว่างแกนนำในตำบล หรือการร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐในระดับจังหวัด หรือแม้แต่การร่วมศึกษาดูงานกับกลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่ม อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน ของบ้านเจียง มีโอกาสศึกษาดูงานเรื่องรณรงค์การกำจัดขยะ ณ หมู่บ้านดีเด่นแห่งหนึ่ง ใน จังหวัดศรีสะเกษ

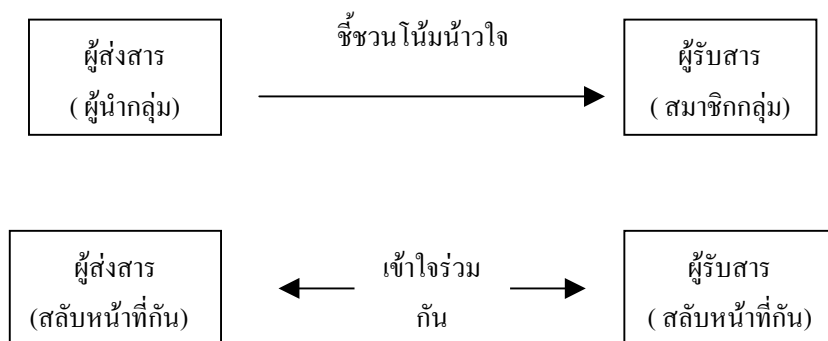
การสื่อสารในรูปแบบสุดท้ายคือ การสื่อสารมวลชน ซึ่งปัจจุบันได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำรงชีวิตของคนแทบทุกชุมชนเปลี่ยนแปลงไป สะดวกสบาย และทันสมัยมากขึ้น ตำบลเจียงยอมรับในการบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนตามกระแสหลัก การเปิดรับสื่อในลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมการสื่อสารของชาวตำบลเจียงที่ยอมรับข่าวสารเหตุการณ์ที่ใกล้ชิดหรือสอดคล้องกับวิถีชีวิตของตนเอง ในขณะที่เดียวกันพบว่าชาวบ้านก็ไม่ได้ปฏิเสธนวัตกรรมใหม่ที่เข้ามาสู่ชุมชนตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็น ค่านิยมในการใช้โทรศัพท์มือถือ ถึงแม้ว่ามุมมองของคนนอกอาจมองว่าชาวบ้านมีความจำเป็นที่ต้องใช้ หรือ ชาวบ้านมีเงินซื้อได้อย่างไร ชาวบ้านส่วนใหญ่ได้รับเงินจากลูกที่ไปทำงานต่างถิ่นส่งเงินมาให้ จึงมีเงินที่จะซื้อโทรศัพท์มือถือได้ โดยที่บอกว่าเดี๋ยวนี้โทรศัพท์จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตมากขึ้น

จากการสื่อสารของทั้ง 2 ชุมชน พบว่า การสื่อสารภายในชุมชนมีรูปแบบหลากหลายและมีเป้าหมายในระดับต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่เป้าหมายในระดับบุคคล ชุมชน ระดับหน่วยงานนอกชุมชน จนกระทั่งระดับสังคมส่วนรวม และการสื่อสารดังกล่าวจะเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ได้อย่างไร ทั้งนี้คณะผู้วิจัยจะได้อภิปรายถึงปัจจัยด้านการสื่อสารในหัวข้อต่อไป

● ปัจจัยด้านการสื่อสาร

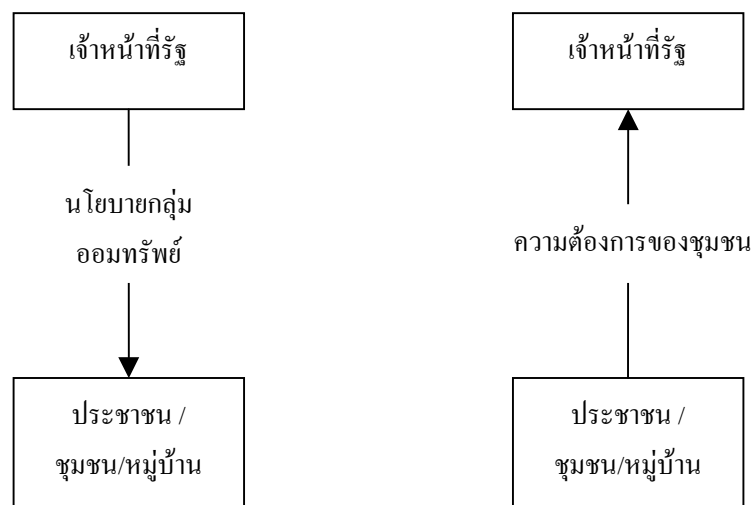
จากผลการวิจัยในประเด็นบทบาทและกระบวนการทัศน์ในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ หากอภิปรายจากกรอบแนวคิดเรื่องการสื่อสารแบบกระแสน้ำเลือกที่ รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพได้ศึกษาไว้ เมื่อนำมาเป็นกรอบในการอภิปราย พบว่าชุมชนเมืองและตำบลเจริญได้ใช้การสื่อสารแบบผสมผสานระหว่างกระบวนการทัศน์เดิมและกระบวนการทัศน์ใหม่เพื่อใช้ในการบริหารจัดการ โดยกลุ่มชุมชนเมืองได้ใช้รูปแบบการสื่อสารทั้งกระบวนการทัศน์เดิมและกระบวนการทัศน์ใหม่ผสมผสานกันเพื่อสร้างความร่วมมือจากสมาชิกและให้เป็นเวทีความคิด ในขณะที่ตำบลเจริญมุ่งให้ความสำคัญกับสื่อที่ใกล้ชิดมากกว่าหรือมีรูปแบบที่อาศัยการสื่อสารกระบวนการทัศน์เดิมที่ได้ผลมากกว่า (ดูจากการวิเคราะห์กระบวนการทัศน์การสื่อสาร บทที่ 6 หน้า 231 และ 233) ดังนั้นการผสมผสานดังกล่าวจึงสามารถสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาการสื่อสารได้เปลี่ยนรูปแบบไปเริ่มจาก

แบบจำลองของการสื่อสาร จากเดิมที่เคยเน้นการสื่อสารทางเดียว ถ่ายทอดข่าวสารโดยมีเป้าหมายเพื่อการโน้มน้าวใจ ให้มาสู่การถ่ายทอดเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในลักษณะสองทาง ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถโต้ตอบกลับได้ โดยผู้รับและผู้ส่งสารจะมีความสำคัญเท่ากัน ดังจะเห็นได้จาก รูปแบบของการจัดเวทีเสวนาระดับหมู่บ้าน / ชุมชน การจัดประชุมกลุ่ม สมาชิกภายในกลุ่มสวมบทบาทได้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร

อย่างไรก็ตามถึงแม้แบบจำลองของการสื่อสารอาจเปลี่ยนรูปแบบไปบ้าง แต่ข้อค้นพบของงานวิจัยชิ้นนี้ยังไม่ได้เป็นข้อพิสูจน์ภาพรวมทั้งหมดของแบบจำลองที่เปลี่ยนไป เนื่องจากการสื่อสารของชุมชนจริง ๆ ยังคงให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชนอยู่มาก กระบวนการคิดการตัดสินใจของสมาชิกกลุ่มยังต้องฟังคำชี้แนะโน้มน้าวจากผู้นำกลุ่ม เรียกได้ว่า “ผู้นำว่าอย่างไรก็ว่าตามกัน” สมาชิกส่วนใหญ่ยังไม่ได้แสดงบทบาทเพื่อสลับหน้าที่เป็นผู้ส่งสารเท่าที่ควร

การเปลี่ยนทิศทางของการสื่อสาร รูปแบบของการสื่อสารกระบวนทัศน์เดิมทั้งชุมชนเมืองและตำบลเจนีงนั้นจะเน้นทิศทางการสื่อสารจากบนลงล่าง ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาในแบบเดิม ๆ คือ จากเจ้าหน้าที่สู่ประชาชน ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนหรือหมู่บ้านส่วนหนึ่งก็ได้รับนโยบายการส่งเสริมจากภาครัฐ แต่ในกระบวนทัศน์การสื่อสารใหม่ชุมชนเริ่มมีความต้องการของชุมชนเอง จึงมีการสื่อสารจากล่างขึ้นบน ดังนั้นในปัจจุบันเราจึงเห็นกรณีเจ้าหน้าที่รัฐ ต้องไปเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน คณะผู้วิจัยสนับสนุนแนวคิดในประเด็นดังกล่าว ซึ่งในประเด็นทิศทางการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไปพบว่า กลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนเมือง และตำบลเจนีง โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความเข้มแข็งสามารถใช้การสื่อสารเพื่อแสดงบทบาทติดต่อประสานงานกับภาครัฐ เพื่อเป็นการต่อรองหรือขอความร่วมมือในการพัฒนาร่วมกัน ไม่ถูกทิ้งขว้างจากนโยบายที่ได้รับมาแล้วเพียงด้านเดียว ในขณะที่กลุ่มอ่อนแอยังพบจุดอ่อนในประเด็นนี้อยู่ ยังไม่สามารถสื่อสารตอบกลับคืนสู่ภาครัฐเพื่อให้เห็นความต้องการอย่างแท้จริงของชุมชนได้ จึงทดลอง ลองผิดลองถูก จนกระทั่งเกิดปัญหา ประกอบกับการตามงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่ได้ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้กลุ่มออมทรัพย์อ่อนแอประสบปัญหา กิจกรรมพลอยชะงักและหยุดนิ่งไป

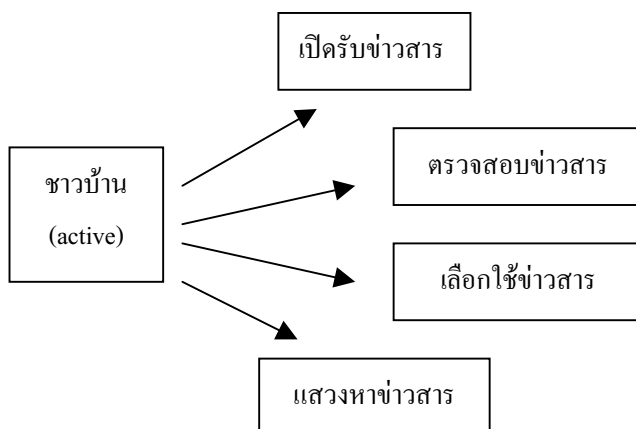

การเปลี่ยนแกนของการสื่อสาร ในกระบวนทัศน์เดิม แกนของการสื่อสารของทั้งชุมชนเมืองและตำบลเฉยเฉยจะมีลักษณะเป็นแนวดิ่ง คือเป็นการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านมีหน้าที่รับฟังนโยบายอย่างเดียว แต่ในกระบวนทัศน์แบบใหม่นี้ จะเน้นแกนการติดต่อสื่อสารระหว่างชาวบ้านด้วยกัน มีการคิดค้น ริเริ่ม และทดลองสิ่งใหม่ๆ จากความร่วมมือของผู้นำและคนในชุมชนเอง มีการไหลเวียนของข่าวสารอยู่ในหมู่สมาชิกด้วยกัน ดังนั้น เมื่อใดที่มีหมู่บ้านใดทำงานประสบความสำเร็จ ก็จะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกัน แล้วนำมาใช้เป็นบทเรียนแก่กลุ่มตนเองได้

จากผลการวิจัยสามารถนำมาสนับสนุนและอ้างอิงกับประเด็นนี้ได้ เนื่องจากข้อค้นพบของคณะผู้วิจัยได้สังเกตพบว่า ชาวบ้านในชุมชนเริ่มที่จะชวนขายแสวงหาวิธีการเพื่อช่วยเหลือตนเองไป فراง ๆ ก่อน แทนการรอคอยความช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว เช่น กรณีกลุ่มออมทรัพย์บ้านสกีวน ได้เรียนรู้จากกลุ่มเพื่อนบ้านใกล้เคียง แลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกันจนนำมาสู่การจัดตั้งกลุ่มได้ด้วยตัวเอง

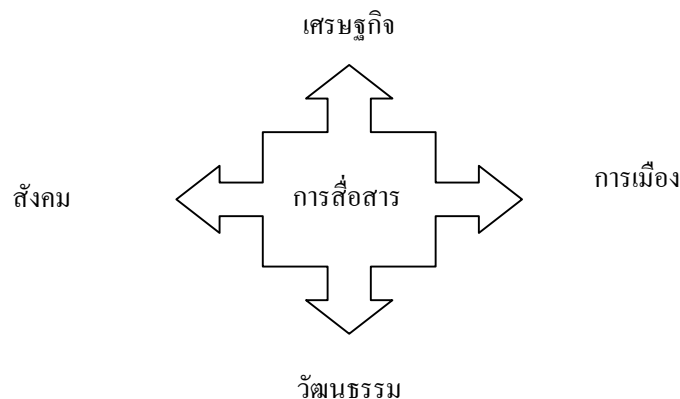

การเปลี่ยนทัศนคติใหม่ต่อผู้รับสาร ในกระบวนทัศน์เดิมนั้นมองว่าชาวบ้าน มีการรับรู้ น้อยมาก ซึ่งในการติดต่อสื่อสารกันนั้นจะต้องมีหน่วยงานของรัฐหรือผู้นำกลุ่มที่คอยป้อนข้อมูลข่าวสารถ่ายทอดความเข้าใจเรื่องของกลุ่มออมทรัพย์ลงไปให้เสมอ แต่ในการสื่อสารกระบวนทัศน์ใหม่ต้องการเน้นการมีส่วนร่วมทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารไปพร้อมๆ กัน และสมาชิกกลุ่มมีการเปิดรับแนวคิดกลุ่มออมทรัพย์ ตรวจสอบและเลือกใช้ แสวงหาข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง เพื่อประกอบการตัดสินใจร่วมกระบวนการกลุ่มออมทรัพย์

สำหรับประเด็นนี้คณะผู้วิจัยไม่พบผลลัพธ์ที่ชัดเจนที่สนับสนุนแนวคิดเรื่องการเปลี่ยนทัศนคติใหม่ต่อผู้รับสาร เป็นเพียงแค่แนวทางที่ว่าจะพัฒนาต่อไป ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าชาวบ้านส่วนใหญ่เชื่อมั่นในผู้นำชุมชน และมีความยำเกรงในบทบาทของเจ้าหน้าที่รัฐ ดังนั้นชาวบ้านก็ยังคงเป็นผู้รับสารที่รองรับข่าวสารเช่นเดิม

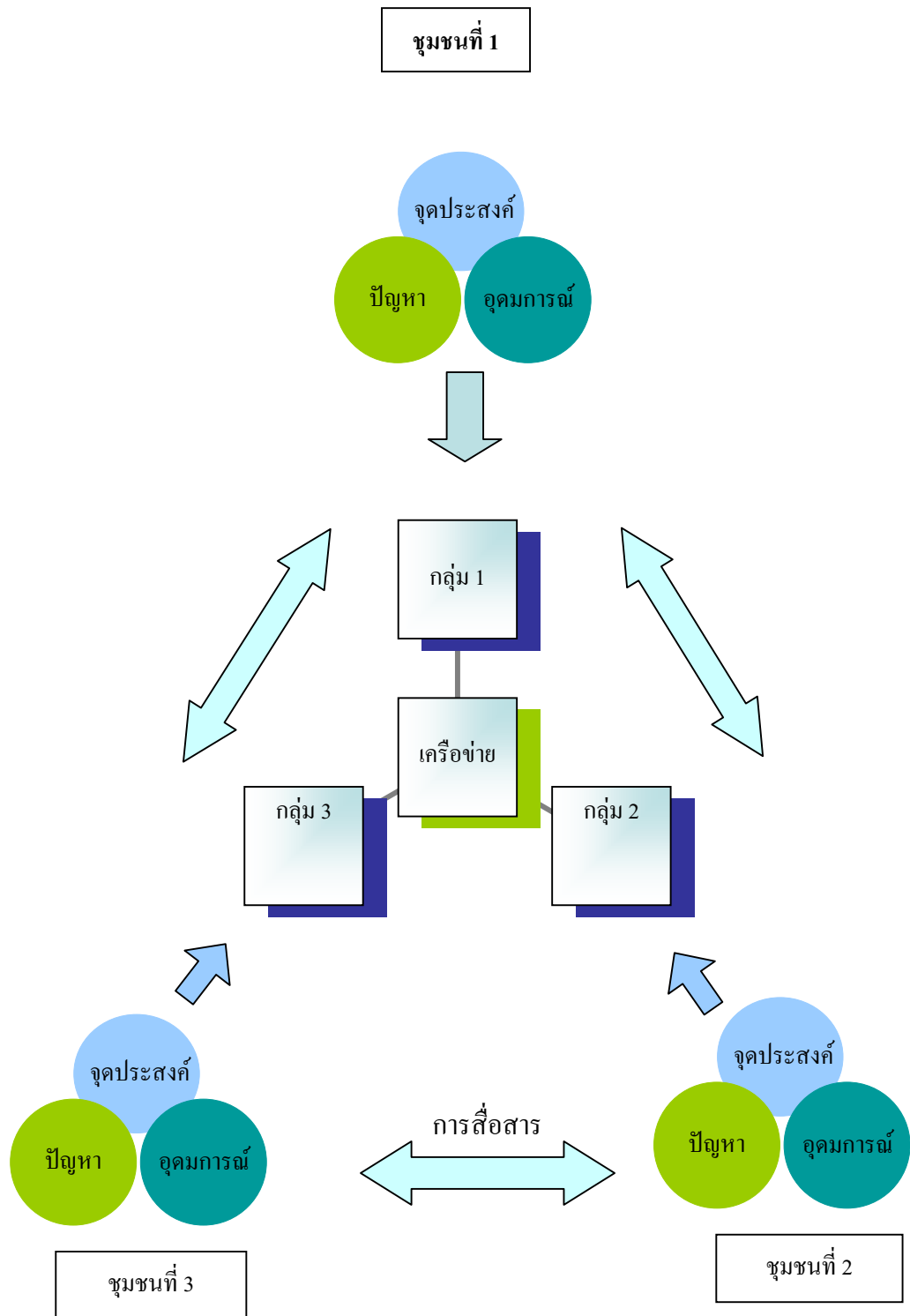
นิยามใหม่ของการสื่อสาร ในส่วนของการสื่อสารกระบวนทัศน์เดิม มองว่าการสื่อสารเป็นเรื่องที่แยกส่วนออกจากโครงสร้างของชุมชน เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม แต่การสื่อสารตามกระบวนทัศน์ใหม่พบว่าตำบลเจียงซึ่งมีสังคมที่กินง่ายอยู่ง่ายอาศัยความรู้จักมักคุ้นกัน ตลอดจนมีการผูกโยงนำสื่อวัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านมาใช้สื่อสารภายในชุมชน เช่น นำเจียง กันตรึม และประเพณีแซนโดนตา มาใช้ในการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่ม มากกว่าชุมชนเมือง ในขณะที่ชุมชนเมืองมีวิถีชีวิตความทันสมัย การกระจายรายได้ที่ดีกว่าจึงสามารถนำเอาการสื่อสารรูปแบบใหม่ๆ เช่น โทรศัพท์ สื่อมวลชน คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

จากประเด็นนิยามใหม่ของการสื่อสาร คณะผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้อง เนื่องจากบริบทชุมชนของแต่ละชุมชนมีส่วนสนับสนุนเปรียบเสมือนเป็นปัจจัยประกอบอย่างหนึ่งที่ทำให้การสื่อสารของชุมชนแสดงออกมารูปแบบหรือทิศทางใด

การสื่อสารเครือข่าย จากการสื่อสารกระบวนทัศน์เดิมนั้นที่การสื่อสารจากศูนย์กลางสู่การสื่อสารกระบวนทัศน์ใหม่ที่เน้นการสื่อสารแบบเครือข่าย ซึ่งในการสื่อสารเพื่อการพัฒนาแบบนี้ จะไม่มีใครเป็นศูนย์กลาง ทุกหน่วยทุกกลุ่มของการพัฒนา จะเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร ผู้ผลิตสื่อ และผู้ใช้สื่อจะมีลักษณะเป็นเครือข่ายการสื่อสารที่มีรูปแบบการกระจายตัวอยู่ทั่วไป จากข้อค้นพบในงานวิจัยยังไม่อาจสนับสนุนแนวคิดการสื่อสารเครือข่ายได้ทั้งหมด เนื่องจากปรากฏ

การณ้ดังกล่าวพบเฉพาะที่ชุมชนเมืองซึ่งมีการสร้างเครือข่ายระดับชุมชนเมือง แต่ในขณะที่ตำบล เณียงยังเม่มีความเข้าใจเรื่องเครือข่ายในระดับชุมชนเท่าที่ควร การบริหารจัดการยังเป็นเรื่องของ แต่ละกลุ่ม สิ่งที่พบคือ เครือข่ายในระดับเครือข่าย และระดับผู้นำกลุ่ม หรือเครือข่ายความร่วมมือช่วยเหลือแนะนำเทคนิคกลยุทธ์ในการบริหารจัดการที่สามารถแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้ (ดูการสื่อสารเครือข่ายของทั้ง 2 ชุมชนจากบทที่ 6) ซึ่งสามารถจำลองให้เห็นภาพเครือข่ายดังนี้

แผนภาพที่ 10 ภาพแสดงการเกิดกลุ่มและการสร้างเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์

แนวทางการสื่อสารกระบวนการทัศน์ใหม่กับการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ จ.สุรินทร์

จากการอภิปรายในประเด็นปัจจัยการสื่อสารที่มีผลต่อการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ จะเห็นแล้วว่าการสื่อสารถือเป็นส่วนหนึ่งของงานพัฒนา ด้วย แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดทางการสื่อสารที่ถูกนำมาใช้ไม่ได้ถูกรื้อของเก่าทั้งหมด รูปแบบการสื่อสารที่ชุมชนยังคงใช้อยู่ไม่ได้ถูกแทนที่หรือหายไปไหน แต่เป็นการผสมผสานระหว่างกระบวนการทัศน์เดิมและกระบวนการทัศน์ใหม่ โดยใช้กลยุทธ์การลดทอดข้อดีข้อเสียของแต่ละแบบแล้วนำมาปรับประสานเข้าด้วยกัน แนวทางดังกล่าวได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในกรณีของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองและเจเนียงโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง มีการนำเอาข้อเด่นของการสื่อสารกระบวนการทัศน์เดิม เช่น การสื่อสารระหว่างบุคคล สื่อหอกระจายข่าว สื่อกิจกรรมประเพณี และสื่อพื้นบ้านพร้อมทั้งนำข้อเด่นของการสื่อสารกระบวนการทัศน์ใหม่ เช่น การระดมสมอง การจัดเวที การมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสรุปและถอดบทเรียนร่วมกัน การสร้างเครือข่าย มาใช้ควบคู่กัน ในขณะที่กลุ่มอ่อนแอ การนำแนวทางการสื่อสารตามกระบวนการทัศน์ใหม่มาใช้คงเป็นเรื่องที่ค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากมีปัจจัยอื่น ๆ อีกที่ทำให้การบริหารจัดการไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ไม่ใช่เฉพาะปัจจัยด้านการสื่อสารเพียงด้านเดียวที่มีผลต่อกลุ่มออมทรัพย์

เบื้องหลังของแนวทางการปรับประสานระหว่างกระบวนการทัศน์เดิมและกระบวนการทัศน์ใหม่ พบว่า แนวทางดังกล่าวอาศัยกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการพัฒนา ได้แก่

การสร้างความเข้าใจร่วมกัน เป็นกลยุทธ์ที่แสดงออกมาให้เห็นในรูปแบบของการสื่อสารกระบวนการทัศน์ใหม่ เช่น การจัดเวทีชาวบ้านทั้งชุมชนเมืองและตำบลเจเนียง การจัดเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนเมืองและตำบลเจเนียง เครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนเมือง การสรุปและถอดบทเรียนจากการศึกษาดูงานทั้งชุมชนเมืองและตำบลเจเนียง รูปแบบการสื่อสารเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นว่ากลยุทธ์การสื่อสารที่ใช้ นั้น มิใช่การโน้มน้าวใจ หากเป็นกลยุทธ์ที่มุ่งสร้างความเข้าใจร่วมกันมากกว่า การสื่อสารรูปแบบนี้พบมากในกลุ่มที่เข้มแข็ง ขณะที่กลุ่มอ่อนแอการจัดรูปแบบดังกล่าวยังมีน้อยมากประกอบกับพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมต่อการสร้างความเข้าใจร่วมกันน้อยกว่ากลุ่มเข้มแข็ง

จากปัจเจกมาสู่กลุ่ม/ชุมชน พบว่าการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเริ่มต้นในระดับบุคคล เช่น สมาชิกเกิดการเรียนรู้ในการบริหารการเงินในครอบครัวและมีนิสัยรักการออม สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น จากการรวมตัวกัน มีการพบปะพูดคุยกัน สร้างความ

คุ้นเคยและสามัคคีกันมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคลมีผลต่อเนื่องมาสู่ระดับกลุ่มและชุมชน เช่น ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมในเรื่องการรวมตัวกัน เพื่อสร้างพลังในการแก้ไขปัญหของตนด้วยตนเอง และเพื่อตนเอง ชุมชนเกิดการเรียนรู้เรื่องการบริหารงานองค์กรของตนเอง เป็นต้น สุดท้ายการเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่ระดับสังคม ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ส่งผลให้เกิดภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจในชุมชนได้ระดับหนึ่ง เป็นการตัดกระบวนการปล่อยเงินกู้จากนายทุนที่ไม่เป็นธรรมต่อสมาชิก ตลอดจนเป็นศูนย์การศึกษาสำหรับผู้สนใจ หรือเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างกลุ่ม อันนำไปสู่การพัฒนาการทำงานกลุ่มของตนเอง และเป็นการนำมาซึ่งชื่อเสียงของชุมชนอีกทางหนึ่ง

การขยายผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการสื่อสารกระบวนการทัศน์เดิมของกลุ่มออมทรัพย์ส่วนใหญ่ได้ถูกตอกย้ำเพื่อนำไปสู่การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลง โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงมักเป็นบุคลากรของภาครัฐ / องค์กรพัฒนาเอกชน เช่น เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน / NGO แต่ผลที่เกิดขึ้นได้พิสูจน์แล้วว่า เจ้าหน้าที่รัฐเป็นเพียงสื่อบุคคลอีกทางเลือกหนึ่งเท่านั้น ที่ชาวบ้านอาจเลือกเปิดรับหรือไม่ก็ได้ เนื่องจากสิ่งที่ถ่ายทอดมาจากบุคลากรของภาครัฐ ไม่ได้สอดคล้องต่อความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงชุมชนให้ดีขึ้น การสื่อสารที่ไม่ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เช่น การใช้สื่อที่ไม่สนองตอบต่อกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งการใช้ภาษาที่เป็นทางการทำให้สมาชิกกลุ่มซึ่งเป็นชาวบ้านเกิดความไม่เข้าใจ ดังนั้น ผู้ส่งสารจึงไม่จำเป็นต้องจำกัควงอยู่ในภาครัฐเท่านั้น หากแต่ต้องขยายออกไปถึงผู้นำของชุมชน เช่น พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรบริหารส่วนตำบล รวมถึงชาวบ้านธรรมดาทั่ว ๆ ไปที่สามารถเป็นแกนนำชุมชนมีความมุ่งมั่นจะพัฒนาหมู่บ้านตน

จากการใช้สื่อให้มากกว่าสื่อ จะเห็นได้ว่า การสื่อสารกระบวนการทัศน์ใหม่ ชุมชนเมืองและตำบลเจริญเริ่มให้ความสำคัญกับช่องทางอื่น ๆ นอกเหนือจากตัวสื่อที่มักใช้เป็นประจำอยู่แล้ว โดยมุ่งเน้นที่กิจกรรมของชุมชนเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถใช้เป็นช่องทางในการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างสมาชิกของชุมชน เช่น ประเพณีพื้นบ้าน (เช่น โคนดา วันทำบุญรวมญาติ) การพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้าน การแข่งขันกีฬา กิจกรรมทำบุญประจำปี รวมทั้งกิจกรรมการบำเพ็ญสาธารณกุศลต่างๆ เป็นต้น จึงทำให้เกิดการจูงใจแก่สมาชิกกลุ่ม ส่งผลให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากสื่อเดียวสู่สื่อผสม ในการสื่อสารกระบวนการทัศน์เดิมกลุ่มออมทรัพย์อาจเลือกใช้สื่อใดสื่อหนึ่งเพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่พบว่าประสิทธิภาพของการเลือกใช้สื่อเพียงตัวเดียวมักใช้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เช่น การแจ้งด้วยลายลักษณ์อักษรไม่สามารถสร้างความเข้าใจให้แก่สมาชิกที่อ่านหนังสือไม่ออก แต่การอธิบายด้วยปากต่อปากควบคู่กันไปจะเพิ่มความเข้าใจให้

แก่สมาชิกได้มากขึ้น หรือ กรณีการสร้างเครือข่ายของชุมชนเมือง หากกรรมการไม่ได้ไปศึกษา ดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีประสบการณ์แล้ว รอรับฟังวิธีการการแนะนำจากเครดิต ยูเนียนเพียงฝ่ายเดียว การสร้างเครือข่ายของชุมชนเมืองก็อาจไม่เห็นภาพที่แท้จริงเท่าที่ควร ดังนั้น ในการสื่อสารกระบวนการทบทวนใหม่กลุ่มออมทรัพย์จึงได้นำเอาสื่อหลายๆประเภทมาปรับใช้ในการ บริหารและจัดการ ผลที่ได้รับจากการใช้สื่อผสมทำให้ กลุ่มมีการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งและ ยั่งยืนต่อไปได้

จากการใช้สื่อไปสู่กลยุทธ์เรื่องสาร นอกเหนือจากตัวสื่อที่มีความสำคัญในการนำมาใช้เพื่อ พัฒนากลุ่มออมทรัพย์แล้ว พบว่าเรื่อง “สาร” ก็ต้องมีการเพิ่มน้ำหนักความสนใจไม่ได้ยิ่งหย่อน กว่ากัน นับตั้งแต่การคัดเลือกสาร การออกแบบสาร การนำเสนอสาร และเนื้อหาสารนั้นมิได้ มีเพียงตัวเนื้อหาสาระเท่านั้นหากทว่ายังมีความหมายแบบต่างๆ แฝงอยู่ภายในเช่น การตีความหมาย ต่าง ๆ อาทิ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์จังหวัดสุรินทร์ ตีความหมาย ในเรื่องการออมทรัพย์ ได้ถึงสอง ความหมาย ดังนี้

- เป็นการออมเพื่อออมทรัพย์ คือเป็นการเจียดเงินบางส่วนไว้ฝากออมกับกลุ่มเป็นประจำ ทุกเดือน เรียกว่าเงินสัจจะ พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับการออมทรัพย์ โดยไม่ หวังกู้เอามาใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไป แต่อยากมีเงินสะสมไว้ใช้เมื่อจำเป็น
- เป็นการออมเพื่อกู้ทรัพย์ จะแตกต่างจากออมเพื่อการออมทรัพย์ตรงที่ สมาชิกหวังออม เงินกับกลุ่มวันนี้เพื่อจะได้กู้เมื่อครบเงื่อนไขตามที่กลุ่มกำหนด เช่น ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก 3 เดือนจึงมีสิทธิกู้ หรือส่งเงินสัจจะครบทุกเดือนภายในกำหนด 3 เดือนจึงมีสิทธิกู้ ดังนั้นสมาชิก ประเภตินี้สัญญาณในการรับรู้เรื่องการออม ว่าเป็นการออมเพื่อหวังจะกู้ทรัพย์มากกว่า

จากปัจจัยด้านการสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้น ถือเป็นปัจจัยหนึ่งเท่านั้นที่มีส่วนสำคัญในการ พัฒนากลุ่มออมทรัพย์ แต่ยังมีปัจจัยอีกด้านหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามได้ คือ ปัจจัยภายนอก

● ปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายนอก หมายถึง การสนับสนุนหรือรูปแบบ ลักษณะ และพฤติกรรมการทำงานของ หน่วยงานภายนอกที่เข้ามากระทบหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ เช่น รัฐ มุ่งอัดฉีดนโยบายใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องแก่ชาวบ้าน ไม่ว่าจะเป็นนโยบายกองทุนหมู่บ้าน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ การพักชำระหนี้ รวมถึงกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ แต่ก็ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการ ติดตามผลหรือความคืบหน้าของการดำเนินงานดังกล่าวอย่างจริงจัง อย่างไรก็ตามพบว่าปัจจัย ภายนอกไม่ได้มีผลต่อกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ทั้งหมด เพราะการพัฒนา

กลุ่มออมทรัพย์ในแต่ละท้องถิ่นอาจไม่มีการปฏิสัมพันธ์ขอความช่วยเหลือจากปัจจัยภายนอก กลุ่มก็สามารถพัฒนาได้โดยอาศัยปัจจัยภายในตลอดจนการสื่อสารภายในกลุ่มเป็นพื้นฐานสำคัญมากกว่า ดังนั้นปัจจัยภายนอกจึงอาจเป็นเพียงส่วนเสริมเพื่อผลักดันให้เกิดความแข็งแกร่งมากขึ้น

อย่างไรก็ตามปัจจัยภายนอกเหล่านี้มีทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ปัจจัยเอื้อได้แก่ การเข้ามาสนับสนุนทางด้านความรู้คำแนะนำในการบริหารจัดการ การจัดทำบัญชี ซึ่งเป็นเรื่องเทคนิคในการทำงาน แต่เป็นเพียงการแนะนำเฉพาะช่วงแรกที่ส่งเสริมการก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เมื่อมีนโยบายใหม่เข้ามา การแนะนำส่งเสริมก็เปลี่ยนเนื้อหาไปตามนโยบายนั้น ๆ ทำให้ไม่เกิดความต่อเนื่องเท่าที่ควร เมื่อกลุ่มออมทรัพย์มีปัญหา ประกอบกับขาดการประสานจากเจ้าหน้าที่กลุ่มไม่มีที่พึ่ง ดังนั้นปัจจัยในส่วนนี้จึงแทบจะไม่มีผลในการเป็นปัจจัยสนับสนุนใด ๆ

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรรวมทั้งสิ่งของต่าง ๆ จากหน่วยงานของรัฐ พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มออมทรัพย์ในพื้นที่ จ.สุรินทร์ไม่เคยได้รับการสนับสนุน ดังกล่าวจากภาครัฐ กลุ่มมักมีวิธีการบริหารงาน บริหารเงินด้วยตนเอง เพื่อใช้จ่ายหมุนเวียนภายในกลุ่มเอง ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ยังขาดการสนับสนุน คือ การเสริมศักยภาพผู้นำชุมชน ในด้านการคิดวิเคราะห์ เพื่อหาวิธีหรือเทคนิคการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน รวมไปถึงวิธีคิด วิธีการทำงานเพื่อการพึ่งตนเองด้วย

หากกลุ่มออมทรัพย์ได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยภายนอก ทั้งในส่วนที่มีอยู่แล้วและในส่วนที่ต้องเติมเต็ม ผสมกับปัจจัยด้านอื่น ๆ จึงน่าจะเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ให้มีความเข้มแข็งและเป็นฐานกำลังในการพัฒนาชุมชนต่อไป และจากปัจจัยในการสนับสนุนการพัฒนาออมทรัพย์ข้างต้น จะเห็นได้ว่าทุกปัจจัยไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายใน ปัจจัยด้านการสื่อสาร และปัจจัยภายนอก ล้วนมีความเกี่ยวพันซึ่งกันและกันและส่งผลให้กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมือง และตำบลเจนียังประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จ

บทที่ 9

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการทัศน์ใหม่ในการสื่อสารเพื่อพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ จ.สุรินทร์” มีวัตถุประสงค์ประการแรกคือ เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองและตำบลเจนีง จ.สุรินทร์ ประการที่สองเพื่อศึกษาบทบาทของการสื่อสารที่มีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ และประการสุดท้าย คือ เพื่อศึกษาหาแนวทางของการสื่อสารตามกระบวนการทัศน์ใหม่ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ต่อไป ดังนั้นจึงสรุปผลการวิจัยได้ดังหัวข้อต่อไปนี้

9.1 สรุปผลการวิจัย

9.1.1 บริบทของพื้นที่ที่ศึกษา

ชุมชนเมือง อ.เมือง จ.สุรินทร์

ชุมชนทั้ง 26 ชุมชน มีความหลากหลาย แตกต่างกันในแต่ละชุมชน ทั้งสภาพที่ตั้งและประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชน แบ่งได้กว้าง ๆ เป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ชุมชนในเขตพาณิชย์กรรม
2. ชุมชนเขตบ้านพักอาศัยที่เป็นชุมชนดั้งเดิม ที่มีความผูกพันแบบเครือญาติ
3. ชุมชนแออัด ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนอพยพมาจากแหล่งอื่น เพื่อเข้ามาประกอบอาชีพรับจ้างและบริการ
4. ชุมชนที่ผสมผสานระหว่างชุมชนพาณิชย์กรรม บ้านพักอาศัย และชุมชนแออัด

การสื่อสารของชุมชนเมือง ได้แก่ การใช้สื่อบุคคลติดต่อระหว่างกันและกัน การใช้เสียงตามสายของเทศบาลเมืองสุรินทร์ สื่อประชาสัมพันธ์ในการรณรงค์ขอความร่วมมือภายในจังหวัด ตลอดจนการใช้สื่อสมัยใหม่ที่มีอิทธิพลต่อประชากรในพื้นที่ เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ตสื่อมวลชนทุกแขนง

ตำบลเจนีง อ.เมือง จ.สุรินทร์

อยู่ห่างจากอำเภอเมืองประมาณ 8 กิโลเมตร ถึงแม้จะเป็นตำบลที่อยู่ใกล้ตัวเมือง แต่สภาพสังคม วัฒนธรรม ก็ยังคงมีกลิ่นอายของความเป็นชนบทอยู่ คือ การดำรงชีวิตที่เรียบง่ายของชุมชน ประกอบกับความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ ผู้คนในหมู่บ้านเรียกได้ว่าแทบจะรู้จักกันทั้งหมู่บ้าน เนื่องจากยังต้องอาศัยวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรม อาชีพส่วนใหญ่ของชาวบ้านคือทำนา เลี้ยงปลา ทอผ้าไหม และลักษณะที่มีความโดดเด่นของ ต.เจนีงในเรื่องเกษตรอินทรีย์ ผักปลอดสารพิษ ข้าวหอมมะลิที่มีชื่อเสียง

การสื่อสารภายในตำบลเจนีง อาศัยการติดต่อบอกเล่า ปากต่อปากของชาวบ้าน แต่ละหมู่บ้าน ประกอบกับการยึดถือวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เช่น “แซนโดนตา” หรืองานบุญต่าง ๆ เป็นสื่อกลางในการประสานความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้าน สื่อหอกระจายข่าวที่มีแทบทุกหมู่บ้าน ผู้นำทางความคิดของท้องถิ่นมีความสำคัญและมีอิทธิพลในการกระจายข่าวสารไปยังสมาชิก เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. อสม. ปราชญ์ชาวบ้าน นอกจากนี้ยังมีการรับเอานวัตกรรมใหม่ ๆ เข้าสู่ชุมชนด้วยเช่นเดียวกัน เช่น การสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือการเลือกเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

9.1.2 การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองและตำบลเจนีง จ.สุรินทร์

กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ เป็นการดำเนินงานที่ต้องการช่วยเหลือกันภายในชุมชน ควบคู่ไปกับเทคนิคในการบริหารจัดการเงิน ซึ่งการบริหารดังกล่าวบางกลุ่มก็ล้มเหลว บางกลุ่มประสบความสำเร็จ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการรวมกลุ่ม สามารถจำแนกได้ดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์

1). ปัจจัยด้านที่มาของกลุ่ม

หากเป็นกลุ่มที่มีที่มาเริ่มต้นจากความสนใจที่จะพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนอย่างจริงจัง แล้วมารวมตัวกันเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มกิจกรรม หรือการศึกษาเรียนรู้ถอดบทเรียนที่เกิดขึ้นจากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ มาเป็นตัวต้นแบบให้กับกลุ่มตนเอง กลุ่มออมทรัพย์ที่มีที่มาในลักษณะดังกล่าวมักจะประสบความสำเร็จมากกว่ากลุ่มที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับนโยบายรัฐเท่านั้น

2.) ปัจจัยด้านหลักการดำเนินงาน

กิจกรรมกลุ่มที่จะประสบความสำเร็จพบว่ายู่ภายใต้หลักของการดำเนินงานกลุ่ม ได้แก่ การสร้างการรับรู้ร่วมกัน การมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกัน ความมุ่งมั่น ความเสียสละ ความซื่อสัตย์

การเห็นอกเห็นใจกัน ประกอบกับผู้นำกลุ่มออมทรัพย์เป็นคนที่บุคคลในชุมชนให้ความไว้วางใจ ในการบริหารเงินของสมาชิกกลุ่ม ผู้นำกลุ่มต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกกลุ่มและเครือข่ายกลุ่ม เป็นอย่างดีเนื่องจากจะต้องประสานงานกันอยู่ตลอดเวลา

3.) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านระบบเงิน ระบบงาน และระบบ บุคลากร

- ด้านระบบงาน ในกลุ่มจะทำความเข้าใจและทำข้อตกลงร่วมกันมีการกำหนดบทบาท ของแต่ละคนอย่างเด่นชัด ตั้งแต่ประธานกลุ่มจนถึงคณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกในกลุ่ม ทุกคน ในกลุ่มมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องทำต่อกลุ่มแตกต่างกันออกไป ภายใต้การติดต่อสื่อสาร และประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพของผู้นำ กลุ่มเข้มแข็งจะมีการสื่อสารกันในลักษณะการ ไหลเวียนข่าวสาร ทั้งจากกรรมการสู่สมาชิกและจากสมาชิกสู่กรรมการ เป็นการสื่อสารสองทาง ทำให้ทั้งสองฝ่ายต่างก็เข้าใจถูกต้องตรงกัน

- ด้านระบบเงิน ความสามารถในการระดมทุน และสะสมทุนเป็นความสามารถที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง กลุ่มเข้มแข็งมีความสามารถในการบริหารกระแสเงินไหลเข้าและกระแสเงิน ไหลออก ควบคุมไม่ให้เกิดการขาดสภาพคล่อง ใช้จ่ายเงินไปในทางที่ก่อประโยชน์ให้แก่กลุ่มมากที่สุด ตัวอย่างการระดมทุนและการบริหารเงินทุนของกลุ่มเข้มแข็งที่มีเงินหมุนไม่ต่ำกว่าแสนบาท เช่น ดอกกะเมียด ศูนย์สาธิต ฯ ได้มีการนำเงินมาจัดตั้งกองทุนต่างๆ เช่น กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ ทุนการศึกษาให้แก่พระเณรที่บวชเรียนในภาคฤดูร้อน เงินทุนให้กู้ประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังมีการนำเงินอีกส่วนไปใช้ช่วยเหลือกันภายในกลุ่มด้วย เช่น งานศพ ทำบุญปีใหม่ กิจกรรมวันสำคัญ ต่างๆ และการขยายงานเครือข่าย หรือการขยายงานในรูปแบบอื่น ๆ (ศูนย์สาธิตการตลาดบ้าน ตานีวง มีโครงการขยายงานไปสู่กิจกรรมปั่นน้ำมันหมู่บ้าน ร้านค้าส่งของชุมชนต่อไป หรือกลุ่ม ออมทรัพย์สัปดาห์ที่กำลังเริ่มดำเนินการเพื่อจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดซึ่งเป็นการแตกหน่อมาจาก กลุ่มออมทรัพย์นั่นเอง) จะเห็นได้ว่ากลุ่มที่เข้มแข็งมีการหมุนเวียนในการใช้จ่ายเงินอยู่เสมอทำให้เกิดผลที่ออกเเยต่อกลุ่มตามมา

● ด้านระบบบุคลากร จำแนกได้ดังนี้

ด้านผู้นำ/กรรมการกลุ่ม

กลุ่มออมทรัพย์ที่เข้มแข็ง ผู้นำกลุ่มหรือผู้นำความคิดเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการผลักดันให้กลุ่มพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะได้รับความเชื่อถือ และความไว้วางใจในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มจากสมาชิก ฉะนั้นการที่ผู้นำมีความรับผิดชอบ เสียสละ และมีความเข้มแข็งสามารถชักนำให้สมาชิกคล้อยตามและเชื่อฟัง จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กลุ่มเข้มแข็งขึ้น ส่วนการบริหารงานของกรรมการในกลุ่มที่เข้มแข็งจะเป็นไปในลักษณะของการทำงานด้วยความโปร่งใส มีหลักฐานอ้างอิงได้ มีความถี่ในการประชุมกรรมการ มีความรวดเร็วในการเรียกประชุมกรรมการ บริหารงานอย่างเป็นขั้นตอน มีความโปร่งใสเรื่องการบริหารการเงินและการกระจายผลประโยชน์แก่สมาชิก กรรมการมีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับ

ด้านสมาชิก

การดำเนินงานของกลุ่มเข้มแข็งมุ่งให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าในกลุ่มที่เข้มแข็งมีสมาชิก ที่มีความหลากหลายไม่จำกัดเฉพาะคนในชุมชน ซึ่งความหลากหลายของสมาชิกย่อมสะท้อนให้เห็นความพร้อมเพรียงและเอาใจใส่ในการทำกิจกรรมร่วมกันภายใต้กฎระเบียบของกลุ่มที่สมาชิกต้องปฏิบัติร่วมกัน

4.) การสื่อสาร

พบว่า การสื่อสารมีส่วนสนับสนุนกิจกรรมกลุ่ม โดยเฉพาะกระบวนการทัศนในการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาที่เปลี่ยนรูปแบบไป เน้นให้ความสำคัญกับชาวบ้านเป็นหลัก กลุ่มที่เข้มแข็งมีพฤติกรรมในการใช้การสื่อสารตามกระบวนการทัศนเดิมที่เขายังคงใช้อยู่จริงในชุมชน ผสมผสานกับการสื่อสารกระบวนการทัศนใหม่อย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ ในขณะที่กลุ่มอ่อนแอให้ความสำคัญกับการสื่อสารภายในชุมชนน้อยกว่า และขาดการประสานกันภายในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ทำให้กิจกรรมกลุ่มไม่ค่อยเคลื่อนไหวแต่อย่างใด

5.) ปัจจัยด้านการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

การปฏิสัมพันธ์กับภายนอกของกลุ่มเข้มแข็ง ได้แก่ การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานพัฒนาชุมชน เทศบาลเมืองสุรินทร์ SIF ตลอดจน การไปศึกษาดูงาน การติดต่อสื่อสารระหว่างเครือข่ายออมทรัพย์ด้วยกัน ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญ เนื่องจากการนำข้อมูลความรู้ที่ได้มาปรับใช้กับกลุ่มออมทรัพย์ของตนเองเป็นการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มออมทรัพย์ของตน ให้เข้มแข็งมากขึ้นด้วย

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มออมทรัพย์ ไม่ประสบความสำเร็จ

1.) ปัจจัยด้านที่มาของกลุ่ม

หากเป็นกลุ่มที่มีที่มาเพื่อรองรับนโยบายรัฐเท่านั้น เช่น การตั้งเพื่อรองรับเงิน กขคจ. หรือเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นผลงานในเชิงปริมาณของการพัฒนาชุมชนเป็นหลัก กลุ่มเหล่านี้มักจะขาดการติดตามผล และแนะนำอย่างต่อเนื่องจริงจัง จึงทำให้ระยะหลังถูกทอดทิ้งให้ดำเนินการด้วยตนเอง โดยขาดความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จึงมีผลต่อการพัฒนากลุ่มให้เข้มแข็งได้

2.) ปัจจัยด้านหลักการดำเนินงาน

พบว่าหลักการดำเนินงานของกลุ่มอ่อนแอ ยึดหลักในการดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ เสียสละจริงแต่ยังยึดติดกับกระบวนการดำเนินงานแบบเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารใหม่ ๆ ทำให้กลุ่มออมทรัพย์ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังพบว่าผู้นำ 1 คนสวมหัวโขนหลายใบต้องดูแลรับผิดชอบกลุ่มสังคมหลากหลายกลุ่มในหมู่บ้าน ซึ่งอาจทำให้เกิดจุดอ่อนในการบริหารงานได้

3.) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

- ด้านระบบงาน ถึงแม้กลุ่มจะมีโครงสร้างในการดำเนินงานอย่างชัดเจนไว้แล้วเหมือนกับกลุ่มเข้มแข็ง แต่ในทางปฏิบัติ คนทำงานมีเพียงไม่กี่คน ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามโครงสร้างงานที่กำหนดไว้ บทบาทการทำงานจึงตกอยู่ที่ประธานกลุ่มหรือเลขากลุ่มเท่านั้น ขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากสมาชิก การส่งเสริมในเรื่องการออมทรัพย์ตลอดจนการให้คำแนะนำให้การศึกษาทำความเข้าใจอย่างถูกต้องมีน้อย ทำให้การขยายผลของกิจกรรมหรือการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ทำได้ยาก

- ด้านระบบเงิน ความสามารถในการระดมทุนมีน้อยกว่าเมื่อเทียบกับกลุ่มเข้มแข็ง สภาพคล่องภายในกลุ่มยังคงหมุนเวียนเพื่อให้ใช้สำหรับการปล่อยกู้เท่านั้น การสำรองเงินไว้ใช้จ่ายยามจำเป็นอื่น ๆ กลุ่มยังไม่ได้วางแผนเท่าที่ควร ส่วนระบบบัญชีมีการนำมาใช้แต่ยังไม่รัดกุม การเบิกจ่ายเงินมีกรรมการเพียงคนเดียวในการรักษาบัญชี ทำให้เกิดช่องโหว่ในการบริหารเงิน

- ด้านระบบบุคลากร จำแนกได้ดังนี้

ด้านผู้นำ/กรรมการกลุ่ม ผู้นำหรือกรรมการยังขาดประสบการณ์และขาดความกระตือรือร้นเพื่อจะหาแนวทางใหม่ ๆ ในการพัฒนากลุ่ม การทำงานเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียวและเป็นคณะกรรมการชุดเดิม ๆ ขาดการประสานกับสมาชิกอย่างต่อเนื่อง

ด้านสมาชิก การดำเนินงานของกลุ่มอ่อนแอให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการทำกิจกรรมต่างๆน้อย ประกอบกับพฤติกรรมของสมาชิกเองที่ไม่ใส่ใจต่อกฎระเบียบที่กำหนดไว้ ละเลยเรื่องความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่ม

4.) การสื่อสาร

พบว่า การสื่อสารมีส่วนสนับสนุนกิจกรรมกลุ่ม แต่กลุ่มอ่อนแอให้ความสำคัญกับการสื่อสารภายในกลุ่ม หรือการมีปฏิสัมพันธ์นอกกลุ่มน้อยกว่ากลุ่มเข้มแข็ง รูปแบบมักเน้นหนักไปที่บทบาทของผู้นำกลุ่มหรือผู้ส่งสารที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ขณะที่สมาชิกกลุ่มมีหน้ารองรับข่าวสารมากกว่าการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนข่าวสารภายในกลุ่ม

5.) ปัจจัยด้านการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

- ด้านผลกระทบโดยตรงจากแหล่งเงินทุนอื่น ๆ

การได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ เช่น เงินพัฒนาหมู่บ้านพัฒนากลุ่มอาชีพ กองทุนหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านมีทางเลือกที่หลากหลาย จึงมีผลกระทบต่อกิจกรรมที่จัดตั้งขึ้น เนื่องจากสมาชิกมองกลุ่มอาชีพเป็นเพียงสัจจะ หรือสัญญาใจที่ให้ไว้ต่อกัน ไม่มีผลทางกฎหมายที่จะเอาผิดต่อสมาชิกได้ สมาชิกจึงให้ความสนใจกับกลุ่มกองทุนอื่นมากกว่า จึงทำให้การทำงานของกลุ่มอาชีพที่อ่อนแอ ไม่มีการขยายหรือคืบหน้ามากกว่าเดิม

- การขาดการกระตุ้น จากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

เช่น พัฒนาชุมชน ซึ่งเมื่อมีนโยบายใหม่ ๆ ของรัฐเข้ามาเจ้าหน้าที่ต้องตอบสนองนโยบายใหม่เข้าไปยังชุมชนเรื่อย ๆ แต่ไม่ได้สานต่องานเก่าหรือผลักดันแผนงานเดิมให้คืบหน้าไปเรื่อย ๆ ชาวบ้านตามนโยบายไม่ทัน ไม่มีทิศทางที่แน่นอนว่าจะเลือกพัฒนาด้านใดก่อนหลัง ฉะนั้นการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพจึงอยู่ในอาการนิ่งอยู่กับที่ และมีแนวโน้มว่าจะล้มเลิก หรือยุบกลุ่มไป

ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและความก้าวหน้าในกลุ่มอาชีพจึงมีข้อเสนอแนะเหล่านี้ในการนำไปปรับใช้

1.) ควรมีการสร้างการมีส่วนร่วมให้กับสมาชิกในกลุ่มอาชีพได้เรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้กลุ่มอาชีพ มีความเข้มแข็ง กระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ การจัด

เวทีการเรียนรู้ในชุมชน การจัดเวทีประชาคม การศึกษาฐาน การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสาร การติดตามประเมินผล และตรวจสอบการดำเนินงาน โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ

2.) ผู้นำกลุ่ม กรรมการ และสมาชิกในกลุ่ม ต้องมีความร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรม ทุกฝ่ายควรตระหนักถึงประโยชน์ที่ตนเองได้รับ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตน ทุกฝ่ายควรเชื่อใจและไว้วางใจซึ่งกันและกันอีกทั้งในการบริหารกลุ่มควรมีการรวมช่วยเหลือกันเป็นเครือข่าย และคัดสรรผู้นำเครือข่ายที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ สามารถนำพากลุ่มเครือข่ายให้พัฒนาต่อไปได้

9.1.3 บทบาทและกระบวนการทัศน์ของการสื่อสารที่มีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม ออมทรัพย์

ประเด็นการสื่อสาร กลุ่มออมทรัพย์ใช้การสื่อสารทั้งในลักษณะที่เป็นการสื่อสาร กระบวนทัศน์เดิมและกระบวนทัศน์ใหม่ ในรูปแบบการสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทาง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้เกิดการเข้าถึงกลุ่มสมาชิก และการอาศัยสื่อบุคคล เพื่อสื่อสารระหว่างบุคคล สันทนาโต้ตอบ หรือสื่อสารผ่านผู้นำความคิด ซึ่งมีบทบาทในการแพร่กระจายข่าวสาร ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการใช้สื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น หอกระจายข่าว สื่อกิจกรรมประเพณีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งสื่อเหล่านี้จะมีประสิทธิภาพในการเข้าถึงกลุ่มสมาชิกเป็นการต่อยอดให้สมาชิกเกิดการรับรู้มากขึ้น

บทบาทของการสื่อสาร ดังกล่าวจึงแยกประเด็นได้ดังนี้

บทบาทการสื่อสารในการจัดระบบงาน ได้แก่ การสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิก การเป็นเวทีทางความคิด

บทบาทการสื่อสารในการจัดระบบเงิน ได้แก่ การเป็นเครื่องมือในการสร้างความโปร่งใส การสร้างความสามารถในการระดมทุน

บทบาทการสื่อสารในการจัดระบบบุคลากร ได้แก่ ความร่วมมือร่วมใจของสมาชิก การทำงานของกรรมการ / ผู้นำ

นอกจากนี้การสื่อสารยังมีบทบาทในการบริหารจัดการข้อขัดแย้งระหว่างผู้นำ / กรรมการ / สมาชิก ตลอดจนบทบาทในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่จะสามารถขยายผลต่อไปโดยชุมชนเมืองและตำบลเจียงมีการสื่อสารทั้งกระบวนการขั้นเดิมและกระบวนการขั้นใหม่ ดังตารางสรุปต่อไปนี้

ชุมชนเมือง		ตำบลเจียง	
การสื่อสาร กระบวนการขั้นเดิม	การสื่อสาร กระบวนการขั้นใหม่	การสื่อสาร กระบวนการขั้นเดิม	การสื่อสาร กระบวนการขั้นใหม่
1. ปากต่อปาก 2. ฝากบอกต่อ 3. เสียงตามสาย 4. ลายลักษณ์อักษร 5. การตีพิมพ์ 6. โทรศัพท์ 7. การสื่อสารกลุ่มย่อย (เน้นผู้ส่งสารเป็นหลัก) 8. การแจ้งข่าวจากผู้นำ / เจ้าหน้าที่รัฐ	1. เวทีชุมชน 2. การรวมกลุ่มกิจกรรม สาธารณะของชุมชน 3. การอบรมสัมมนา 4. การประชุม 5. การดูงาน 6. เครือข่ายกลุ่มออม ทรัพย์ชุมชนเมือง 7. การปฏิสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอก 8. การสื่อสารกลุ่มย่อย (เน้นผู้ส่งสารผู้รับสาร เท่ากัน)	1. ปากต่อปาก 2. ผู้นำความคิด / ผู้นำกลุ่ม แจ้ง 3. หอกระจายข่าว 4. การประชุม (เน้น ผู้ส่งสารเป็นหลัก) 5. ลายลักษณ์อักษร 6. สื่อกิจกรรมประเพณี 7. การสื่อสารกลุ่มย่อย (เน้นผู้ส่งสารเป็นหลัก)	1. ศึกษาดูงาน 2. เวทีชาวบ้าน 3. การเยี่ยมเยียนกัน 4. การประชุม(เน้นการ มีส่วนร่วม) 5. การสื่อสารกลุ่มย่อย (เน้นผู้ส่งสารผู้รับสาร เท่ากัน) 6. การสร้างเครือข่าย

9.1.4 แนวทางของการสื่อสารตามกระบวนการขั้นใหม่ที่นำมาใช้ในการพัฒนากลุ่ม ออมทรัพย์

คณะผู้วิจัยสรุปว่า การสื่อสารตามกระบวนการขั้นใหม่ที่เหมาะสมกับการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ จังหวัดสุรินทร์คือ

- 1.) การอาศัยความสัมพันธ์ภายในสังคมหรือชุมชน และองค์กรชุมชนเสริมกำลังในการสื่อสารช่วยเหลือ และพึ่งพากันและกันในประเด็นที่สอดคล้องกับความสนใจของชุมชน เริ่มจากคนไปสู่คน คนสู่กลุ่ม และพัฒนาต่อไปเป็นกลุ่มสู่กลุ่ม
- 2.) การผสมผสานระหว่างการใช้สื่อสารกระบวนการขั้นเดิมกับการสื่อสารกระบวนการขั้นใหม่ให้เข้ากันได้ เช่น พัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยอาศัยการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อ

สารกลุ่มให้เกิดประโยชน์ ใช้การสื่อสารผ่านผู้นำความคิดที่ต้องนำมาถ่ายทอดให้กับสมาชิกอีกต่อหนึ่ง และร่วมกันถอดบทเรียน หรือการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบดั้งเดิมที่มีมิติทางสังคม วัฒนธรรมของชุมชน ผ่านสื่อหรือประเพณีพื้นบ้าน พิธีกรรมทางศาสนา เช่น กันตรึม แชนโดนตา นำมาเชื่อมกับการสื่อสารกระบวนทัศน์ใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการจัดเวทีชาวบ้าน การเสวนาผ่านกิจกรรมของท้องถิ่น หรือการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ การศึกษาดูงาน

3.) การพัฒนาระบบการจัดการการสื่อสารสร้างความสัมพันธ์ในรูปแบบเครือข่ายที่เป็นไปได้ ในระดับท้องถิ่นหรือชุมชนก่อน โดยไม่มองแค่ประเด็นเงินในการระดมทุนหรือการสร้างเครือข่ายในเชิงปริมาณเท่านั้น น่าจะกระตุ้นการพัฒนาเครือข่ายในเชิงคุณภาพ เช่น การขยายศักยภาพในการดำเนินงานกลุ่ม เครือข่ายความช่วยเหลือด้านทรัพยากรบุคคลและวิทยาการชาวบ้าน เปรียบเสมือนกลุ่มที่เลี้ยงคอยแนะนำ ให้คำปรึกษา ทั้งนี้เพื่อขยายแนวร่วมไปสู่การสร้างพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนา หรือการต่อรองในระดับนโยบายต่อไป

9.2 ข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาดังนี้

9.2.1 ข้อเสนอแนะต่อพื้นที่ศึกษา

ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการกลุ่ม แยกเป็น

- การคัดเลือกคณะกรรมการที่มีความพร้อมในการดำเนินงาน พร้อมที่จะทำงานและกระจายการทำงานตามบทบาทหน้าที่ของกรรมการแต่ละฝ่าย ไม่กระจุกการทำงานไว้ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง
- จัดให้มีการประชุมสมาชิก คณะกรรมการเป็นประจำ อาจจะเป็นประจำทุกเดือน หรือทุกไตรมาส เพื่อรายงานผลการดำเนินงาน การสนับสนุน การเสนอแนะ การทำงาน และสร้างปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มสมาชิกอยู่ตลอดเวลา
- มีการขยายกิจกรรมการดำเนินงานที่นอกเหนือจาก การกู้ – ยืม เป็นกิจกรรมอื่นๆ ตามศักยภาพและความต้องการของสมาชิกของกลุ่ม เช่น จัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด การจัดตั้งโรงสีชุมชน การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น
- จัดให้มีสวัสดิการต่าง ๆ ของกลุ่มเพิ่มเติม เช่น ฌาปนกิจศพ ค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาล ฯลฯ

- ด้านระบบการบัญชี การรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นทางการในรูปแบบเอกสารเป็นประจำเปิดเผย และโปร่งใสตรวจสอบได้
- กลุ่มควรเห็นความสำคัญของการให้การศึกษาแก่สมาชิกให้ตระหนัก และเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการออมทรัพย์ และบทบาทหน้าที่ของตน

ข้อเสนอแนะการใช้การสื่อสารตามกระบวนการทัศน์ใหม่

จากการวิจัยพบว่า การสื่อสารรูปแบบใหม่จะได้ผลมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับเลือกรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่ม และศักยภาพของกลุ่ม ดังนั้นการสื่อสารรูปแบบใหม่ในกลุ่มออมทรัพย์ แยกตามลักษณะบริบทของกลุ่มดังนี้

- กลุ่มออมทรัพย์ชนบท ซึ่งมีบริบทชุมชนแบบเครือญาติ และการสร้างเครือข่ายการสื่อสารที่เหมาะสมกับพื้นที่ นอกจากการสื่อสารในกระบวนการทัศน์เดิมของกลุ่มแล้วควรมีการสนับสนุน ขกระดับจากกระบวนการทัศน์เดิมให้ดีขึ้นและสามารถทำได้ เช่น การให้ผู้รู้ในท้องถิ่นเป็นวิทยากร หรือที่ปรึกษากลุ่ม จากการประชุมกลุ่มย่อยอาจขยายให้เป็นการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนระดมสมองให้มีกลุ่มเป้าหมายเพิ่มมากขึ้นจะได้แนวคิดหรือมุมมองหลากหลาย การใช้หอกระจายข่าวควบคู่ไปกับการเยี่ยมเยียนตามบ้านสมาชิก เพื่อหวังผลในการต่อยอดข่าวสารให้แก่สมาชิก การจัดงานบุญที่มีการพูดคุยประชาสัมพันธ์ถึงผลดีของการร่วมพัฒนากองทุนของกลุ่มออมทรัพย์ได้ด้วย

- กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมือง มีการสื่อสารกระบวนการทัศน์ใหม่ในลักษณะการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผ่านเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ หรือ การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่แล้ว แต่ต้องทบทวนรูปแบบเดิมที่มีอยู่ด้วย โดยการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มให้แน่นแฟ้นมากขึ้น เพื่อเป็นช่องทางในการช่วยกันแก้ปัญหาในระดับเครือข่ายต่อไป ประกอบกับการกระตุ้นให้สมาชิกมีโอกาสแสดงออกทางความคิด ไม่นับบทบาทเฉพาะที่ผู้นำเพียงคนเดียว มีการแลกเปลี่ยนบทบาทสนทนาได้ตอบทั้งผู้ส่งและผู้รับสารด้วย

9.2.2 ข้อเสนอแนะต่อพื้นที่อื่น ๆ

กลุ่มออมทรัพย์ทั่วไปควรให้ความสำคัญในเรื่องต่อไปนี้

1) การให้การศึกษา

- เริ่มตั้งแต่การระดมความคิดก่อนการจัดตั้งกลุ่ม ผู้นำชุมชนควรให้ความรู้ให้ชาวบ้านเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์ ให้ความสำคัญกับการออม มากกว่าการกู้ยืม

- สร้างความเข้าใจกับสมาชิก แนะนำให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตน
 - ให้ความรู้เรื่องรูปแบบการดำเนินการจัดการกลุ่ม
- 2) กระตุ้นสร้างจิตสำนึก ให้สมาชิกกลุ่ม และคณะกรรมการกลุ่มมีความเสียสละ ซื่อสัตย์ มีอุดมการณ์ร่วมกัน มีความเป็นเจ้าของร่วมกัน
 - 3) มีระบบบัญชีที่แน่นอน เป็นปัจจุบัน ง่าย เข้าใจง่าย และโปร่งใส
 - 4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ การสื่อสารของกลุ่มทั้งภายในและภายนอกองค์กรมีบทบาทต่อการดำเนินงานของกลุ่มให้อยู่รอดและพัฒนาต่อไป

9.2.3 ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

รัฐบาล สำนักงานพัฒนาชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน ควรมีบทบาทดังนี้

- ควรมีการพิจารณาการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ จากความต้องการของกลุ่ม ผู้ระดับนโยบายเบื้องต้น เป็นการสื่อสารจากล่างขึ้นบน เพื่อให้การสนับสนุนกลุ่มให้ตรงกับความต้องการของชุมชน และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ไม่ใช่เฉพาะการนำนโยบายไปยึดเยียดให้กับชุมชนเท่านั้น
- การพัฒนา หรือการสนับสนุนให้ชุมชนสามารถก่อตั้งกลุ่ม ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เริ่มที่การสื่อสารให้ความรู้ วิทยาการให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ และเป็นพี่เลี้ยงให้ในระยะยาว ไม่ทิ้งกลางคันแต่ควรสานต่อกับนโยบายใหม่ให้สอดคล้องกัน
- ควรสนับสนุนหาทิศทางในการพัฒนาหรือขยายผลกิจกรรม ให้เกิดการสร้างเครือข่ายในกลุ่มออมทรัพย์ในทุกระดับ เช่น ระดับตำบล อำเภอ และจังหวัดต่อไป และควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างสม่ำเสมอ และการผลักดันให้การดำเนินงานเครือข่ายเป็นศูนย์กลางเชื่อมช่วยเหลือกันจริงจังกอย่างเป็นรูปธรรม เพราะเท่าที่ผ่านมาเครือข่ายกองทุนพัฒนาส่วนใหญ่อาจทำหน้าที่เพียงโครงสร้างหลวม ๆ เท่านั้น ยังไม่ได้แสดงบทบาทกลไกเชื่อมโยงเท่าที่ควร

9.2.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- ควรศึกษาและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การสื่อสารกระบวนทัศน์ใหม่เข้าไปกระตุ้นกับกลุ่มที่ล้มไปแล้วบ้าง เพื่อว่าการสื่อสารสามารถแบบใดที่เหมาะสมกับการพัฒนากลุ่มดังกล่าว

- ศึกษาการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นกองทุนที่มีผลตามกฎหมายเพื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มออมทรัพย์ซึ่งเป็นของชุมชนจริง ๆ และควรจะมีการผนวกหรือสนับสนุนเกื้อกูลกันอย่างไร หรืออาจจะทับซ้อนกันอย่างไรในชุมชน
- ศึกษาแนวทางในการใช้การสื่อสารกระบวนการทัศน์ใหม่ด้วยกลยุทธ์อื่น ๆ นอกเหนือจากการผสมผสาน ระหว่างการสื่อสารรูปแบบเก่าและการสื่อสารรูปแบบใหม่ประยุกต์ใช้กับกองทุนพัฒนา หรือรูปแบบธุรกิจชุมชนอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. สื่อเพื่อชุมชน การประมวลองค์ความรู้. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2543.
- กรรณิการ์ โอมุเณ. บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณีโครงการสหบาลข้าว หมู่บ้านท่าสว่าง อ.เมือง จ.สุรินทร์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2525.
- กฤษณา วงษาสันต์. รายงานการวิจัยเรื่องการเสนอหมู่บ้านต้นแบบในการพึ่งพิงตนเอง กรณีจังหวัดสุรินทร์. สถาบันราชภัฏสุรินทร์. 2536.
- ฉันทน์ ศรีสวัสดิ์. รายงานการวิจัยเรื่องความร่วมมือของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท. สถาบันราชภัฏสุรินทร์. 2532.
- ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ. สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ . 2545.
- ใจมานัส พลอยดี . ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน เปรียบเทียบระหว่างภาพรวมและภาพย่อย (อำเภอเขื่อนลำแ้ว จังหวัดยโสธร และอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช). วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2540
- ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่. ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก. 2540.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ บรรณาธิการ. สวัสดิการโดยภาคชุมชน (1) กลุ่มออมทรัพย์. ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544.
- สวัสดิการโดยภาคชุมชน (2) กลุ่มผลิตภัณฑ์. ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544.
- ดิรก สาระวดี. ยุทธศาสตร์การพัฒนาธุรกิจชุมชน องค์การชุมชนกลไกเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2540.
- นาอึ่มมะ นิสะ. รูปแบบของการสื่อสารและการยอมรับบทบาทของสตรีมุสลิมในการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามบ้านสุไหงปาเน อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2541

บัณฑิร อ่อนดำ และปาริชาติ วลัยเสถียร. รายงานประเมินผลโครงการพัฒนาคนจนใจเมือง.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง การเคหะแห่งชาติ. 2540.

บัวพันธ์ พรหมพักพิง. การสร้างเครือข่ายองค์กรประชาชน : สถานะปัจจุบันและอนาคตขององค์กรชาวบ้านเพื่อการพัฒนาภาคอีสาน. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง "องค์กรชุมชน"

ณ ศูนย์ฝึกอบรมมูลนิธิประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ จ. ร้อยเอ็ด

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2543.

ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ. รายงานการสำรวจสถานะความรู้เกี่ยวกับธุรกิจชุมชน. กรุงเทพฯ :

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2543.

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล. การสื่อสาร: กลไกสำคัญในการก้าวสู่ประชาสังคม

ในศตวรรษที่ 21 .วารสารนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2542.

พิทยา ว่องกุล. วิธีทำเงินล้านในหมู่บ้าน .กรุงเทพฯ : ชุมชนพัฒนา. 2533.

รศชงพร โกมลเสวิน. เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีและพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร. หน่วยที่ 9

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2542.

สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ. ศักยภาพและเครือข่ายผู้นำชาวบ้าน คู่มือและทิศทางการพัฒนาผู้นำ

ชาวบ้านเพื่อแก้ปัญหาในชนบท. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์. 2537.

สิน สีสวน. ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาองค์กรประชาชนในเมือง : ศึกษากรณีสหกรณ์เครดิต

ยูเนียนชุมชนหลังบ้านมั่งคั่งศิลา เขตดุสิต กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2530.

สุนันทรา พุทธิมา. เครือข่ายความสัมพันธ์ของผู้นำการเกษตรของชุมชนชนบทภาคเหนือ.

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต การศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2539.

เสถียร เขยประทับ. การสื่อสารและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย. 2539.

เสรี พงศ์พิศ. วิธีคิด วิธีทำ แผนชีวิตเศรษฐกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ภูมิปัญญาไท.

2546.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. การสื่อสารเพื่อชุมชน. เอกสารประกอบการประชุม

ประจำปีว่าด้วยเรื่องชุมชน ครั้งที่ 1 "ชุมชนไทยท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง"

วันที่ 30-31 พฤษภาคม 2543 ณ อาคารเฉลิมพระบารมี 50 ปี จ. ศูนย์วิจัย กรุงเทพมหานคร

- อนุชาติ พวงสำลี และ ורתัย อาจอ่ำ บรรณาธิการ. การพัฒนาเครื่องชี้วัด คุณภาพชีวิตและสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2541.
- อนุชาติ พวงสำลี และ กฤตยา อาชวนิจกุล บรรณาธิการ. ขบวนการประชาสังคมไทย : ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง. กรุงเทพมหานคร : โครงการวิจัยและพัฒนาประชาสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. 2542
- อภิชัย พันธเสน. พัฒนาชนบทไทย : สมุทัยและมรรค แนวคิด ทฤษฎี และภาพรวมของการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อัมรินทร์ . 2539.
- อัษฎางค์ ชมดี บรรณาธิการ. หลวงพ่อนาน สมถกัมมัญฐาน และงานพัฒนา. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรมออฟเซต. 2546.

ภาษาอังกฤษ

- Allen, Robert Community Enterprise : Civil Society of the Economic Question (Sheet Birmingham: University of Bermingham. 1999.
- Servaes,J. Communication for development : one world, multiple culture. New Jersey : Hampton Press. 1996.
- Berrigan, F. J. Access and Participation. Paris : UNESCO.1979.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างระเบียบข้อบังคับกลุ่มออมทรัพย์

เอกสารทางบัญชี

รายงานการเงิน

มติการประชุมวิสามัญ
กลุ่มออมทรัพย์เครดิตยูเนียนชุมชนคลองกะเม็ด
วันที่ 24 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2545

2.1 เรื่องการเปลี่ยนแปลงประเภทของการกู้ยืม

- ที่ประชุมมีมติ ให้มีการเพิ่มประเภทของการกู้ยืมอีก 1 ประเภท คือ
 - กู้หุ้น โดยมีข้อปฏิบัติดังนี้
- สมาชิกสามารถกู้หุ้นของตัวเองได้โดยให้หุ้นค้ำประกัน
- วงเงิน กู้สมาชิกที่กู้หุ้นจะกู้ได้ในวงเงินไม่เกิน 90 % ของหุ้นตัวเอง
- การส่งชำระคืน ให้ชำระคืนภายใน 30 งวด
- การขอกู้ในครั้งต่อไปสามารถกู้ได้ตามความประสงค์และความจำเป็น โดยวงเงินกู้ยืมรวมจะต้องไม่เกิน 90 % ของหุ้นที่ถือ

2.2 การเปลี่ยนแปลงระยะเวลาส่งเงินกู้จากเงิน

- ที่ประชุมมีมติ สมาชิกที่กู้เงินจากเงินให้ส่งคืนเงินกู้ แบ่งเป็น 2 งวด ภายใน 2 เดือนและ จะให้สิทธิกู้ใหม่ได้เมื่อชำระไปแล้วครึ่งหนึ่งของเงินกู้เดิม

2.3 การเปลี่ยนวงเงินกู้สามัญ สิทธิแห่งการกู้ การชำระคืน และการค้ำประกัน

- ที่ประชุมมีมติให้เป็นไปตามข้อเสนอดังนี้

1. สิทธิแห่งการกู้ / การส่งชำระคืนเงินกู้ / การค้ำประกัน

- เป็นสมาชิก 6 เดือน กู้ได้ไม่เกิน 3 เท่า ของหุ้น แต่ไม่เกิน 5,000 บาท
ส่งชำระคืนภายใน 12 งวด มีสมาชิกค้ำประกัน 2 คน
- เป็นสมาชิก 12 เดือน กู้ได้ไม่เกิน 3 เท่า ของหุ้น แต่ไม่เกิน 15,000 บาท ส่งชำระคืนภายใน 18 เดือน มีสมาชิกค้ำประกัน 2 คน
- เป็นสมาชิก 18 เดือน กู้ได้ไม่เกิน 3 เท่า ของหุ้น แต่ไม่เกิน 30,000 บาท ส่งชำระคืนภายใน 24 เดือน มีสมาชิกค้ำประกัน 2 คน
- เป็นสมาชิก 24 เดือนขึ้นไป กู้ได้ไม่เกิน 3 เท่า ของหุ้น แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ส่งชำระคืนภายใน 30 งวด มีสมาชิกค้ำประกัน 3 คน

1. วงเงินหุ้นของผู้ค้ำประกัน / จำนวนผู้ค้ำประกัน

- วงเงินหุ้นของผู้ค้ำประกัน ตามเงื่อนไขข้อ 1 จะต้องมีไม่น้อยกว่า 60 % ของเงินกู้
- จำนวนผู้ค้ำประกัน ตามเงื่อนไขข้อ 1 คณะกรรมการอาจเรียกผู้ค้ำประกันเพิ่มอีกได้เพื่อความเหมาะสม

ทั้งนี้ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่ เดือนพฤษภาคม 2545 เป็นต้นไป

S/-

กลุ่มออมทรัพย์ เครดิตยูเนียน ชุมชนดองกะเม็ด

รายงานกิจการประจำปี 2545

เสนอต่อที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี ครั้งที่ 1

16 มกราคม 2546

ณ กลุ่มออมทรัพย์ เครดิตยูเนียนชุมชนดองกะเม็ด

เรียน สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เครดิตยูเนียนทุกท่าน

ในนามคณะกรรมการดำเนินการ มีความยินดีเสนอรายงานกิจการของกลุ่มออมทรัพย์ เครดิตยูเนียน ชุมชนดองกะเม็ด ประจำปีการบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2545 ไว้ดังต่อไปนี้

กลุ่มออมทรัพย์เครดิตยูเนียนแห่งนี้ ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2539 จนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลา 6 ปีเศษ

1. การบริหารงาน

คณะกรรมการดำเนินการรับผิดชอบ ในการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ ตามที่ได้รับ มอบหมาย ประกอบด้วย

1. นายสังคม เจริญทรัพย์	ประธานกรรมการ
2. นางสุวัฒนา แพงงาม	รองประธานกรรมการ
3. นางจันทร์หอม ศรีรัมย์	กรรมการ
4. ร.ต.บุญมี ทัดศรี	กรรมการ
5. นายกาญจน์ ทองดีวงศ์	กรรมการ
6. นางรอม นินแท้	กรรมการ
7. นางฉลวย พวงทอง	กรรมการ
8. นางบุญชัย เพ็ชรบรรพต	กรรมการ
9. นางศศิธร เจริญทรัพย์	กรรมการ
10. นางบุปผา วงษ์จันทร์อุมา	กรรมการและเลขานุการ
11. นางทองดีม สายแก้ว	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

2. ผลของการดำเนินงาน

รายการ	ปี 2545 (บาท)	ปี 2544 (บาท)
จำนวนสมาชิก (คน)	290.00	271.00
ทุนเรือนหุ้นและเงินสะสม	2,011,671.00	1,470,531.00
เงินรับฝาก	36,870.00	29,033.00
เงินสำรอง	15,311.00	11,520.18
ทุนดำเนินการ	0.00	0.00
เงินให้สมาชิกกู้	2,442,400.00	1,950,900.00
เงินกู้ชำระคืน	2,025,080.00	1,526,720.00
เงินกู้คงเหลือที่สมาชิก	1,582,420.00	1,165,100.00
กำไรสุทธิ	153,111.85	115,200.18

2.1 สมาชิกภาพ เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2544 มีสมาชิก 271 คน ในรอบปีสมาชิกเข้าใหม่ 57 คน ลาออกจากกลุ่มออมทรัพย์ 38 คน เป็นสมาชิกเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2545 จำนวน 290 คน การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกมีเหตุต่างๆ ดังนี้

ตาย	0 คน
ลาออกด้วยเหตุผลส่วนตัว	38 คน
ย้ายที่อยู่	0 คน

2.2 ทุนเรือนหุ้นและเงินสะสม เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2545 กลุ่มออมทรัพย์มีทุนเรือนหุ้นทั้งสิ้น 2,011,671 บาท ระหว่างปีมีสมาชิกถือหุ้นเพิ่ม 722,679 บาท และถอนหุ้น 181,539 บาท

2.3 การรับฝากเงิน ในปีพ.ศ. 2545 กลุ่มออมทรัพย์ได้รับฝากเงินจากสมาชิกประเภทเงินฝากออมทรัพย์ จำนวนทั้งสิ้น 36,870 บาท โดยกลุ่มออมทรัพย์จ่ายดอกเบี้ย ดังนี้
ฝาก 12 เดือน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาทต่อปี

2.4 การให้เงินกู้แก่สมาชิก ทั้งเงินกู้ฉุกเฉิน เงินกู้สามัญ เป็นเงินทั้งสิ้น 2,442,400 บาท

การที่กลุ่มออมทรัพย์ เครดิตยูเนียนชุมชนดองกะเมียด ได้ดำเนินการรุดหน้ามาเป็นลำดับ ตามที่ได้รายงานให้ท่านทราบไปแล้วนั้น เป็นเพราะสมาชิกได้ให้ความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ ในทางที่ถูกที่ควรเสมอมา คณะกรรมการดำเนินการ ขอขอบคุณสมาชิกไว้ ณ โอกาสนี้

คณะกรรมการดำเนินการ

กลุ่มออมทรัพย์เครดิตยูเนียนชุมชนดองกะเมียด

สรุปยอดรายรับ - จ่าย กลุ่มออมทรัพย์ ชุมชนดองกะเมียด
ประจำปี พ.ศ. 2545

1. เงินหุ้นสะสมสมาชิก	2,011,671.00
เงินฝากออมทรัพย์	36,870.00
	<u>2,048,541.00</u>
2. เงินให้สมาชิกกู้	1,582,420.00
	<u>1,582,420.00</u>
3. รายได้ตลอดปี	
ดอกเบี้ยเงินกู้	159,193.00
ดอกเบี้ยธนาคาร	5,090.85
ค่าธรรมเนียมแรกเข้า	2,550.00
รายได้อื่นๆ	132.00
	<u>166,965.85</u>
4. รายจ่ายตลอดปี	
ค่าตอบแทน	12,000.00
ค่าเอกสาร	1,854.00
	<u>13,854.00</u>
5. เงินสด	
เงินสดในมือ	2,953.00
เงินฝากธนาคาร	495,883.85
เงินฝากเครือข่าย	30,400.00
	<u>529,236.85</u>

การจัดสรรผลกำไร

รายรับ - จ่าย คงเหลือสุทธิ 166,965.85 - 13,854 = 153,111.85 แบ่งเป็น

1. เงินสำรอง 10%	15,311.85
2. การศึกษา 4%	6,124.00
3.สวัสดิการ 3%	4,593.00
4. เป็นขวัญกำลังใจสมาชิก 3%	4,593.00
5. โบนัสกรรมการ 10%	15,311.00
6. เงินปันผล 70% (อัตราร้อยละ 6 ต่อปี)	107,179.00

แบบฟอร์มการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี
ประจำปี 2545

ในปี 2545 กลุ่มออมทรัพย์ เครดิตยูเนียนชุมชนดองกะเม็ด มีกำไรสุทธิ
จำนวนเงิน 153,111.85 บาท จึงเสนอที่ประชุมใหญ่พิจารณาอนุมัติการจัดสรรกำไรสุทธิ ดังนี้

รายการ	ร้อยละ	จำนวนเงิน
1. เงินสำรอง	10	15,311.00
2. ทุนการศึกษา	4	6,124.00
3. ทุนสาธารณประโยชน์	0	0.00
4. ทุนขยายงาน	0	0.00
5. ทุนสวัสดิการ	3	4,593.00
6. ขวัญกำลังใจสมาชิก	3	4,593.00
7. โบนัสกรรมการ	10	15,311.00
8. เงินปันผล (อัตราร้อยละ 6)	70	107,179.85
รวมกำไรที่จัดสรร	100	153,111.85

- ☐ ตามัญ
☐ พิเศษ

คำขอยืมเงิน
กลุ่มออมทรัพย์ เครดิตยูเนียน ชุมชนดงกะเม็ด

ที่..... / วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า..... อยู่บ้านเลขที่..... หมู่..... ถนน.....
แขวง / ตำบล..... เขต / อำเภอ..... จังหวัด..... โทรศัพท์.....
สมาชิกเลขที่..... มีความประสงค์ขอยืมเงินจากกลุ่มออมทรัพย์ เครดิตยูเนียน ชุมชนดงกะเม็ด
เป็นจำนวนเงิน..... บาท (.....
โดยจะนำเงินจำนวนนี้ไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้
1..... จำนวนเงิน..... บาท
2..... จำนวนเงิน..... บาท
2. ขณะนี้ข้าพเจ้ามีอาชีพ..... ชื่อที่ทำงาน.....
ตั้งอยู่เลขที่..... ถนน..... แขวง/ตำบล.....
เขต/อำเภอ..... จังหวัด.....
3. รายได้เดือนละ..... บาท
3.1 มีรายได้ประจำเดือนๆ ละ..... บาท
3.2 รายได้อื่นๆ (ระบุ) (1)..... เดือนละ..... บาท (2)..... เดือนละ.....
4. ข้าพเจ้ามีทรัพย์สินดังต่อไปนี้
4.1..... ราคาประมาณ..... บาท
4.2..... ราคาประมาณ..... บาท
5. ข้าพเจ้าเป็นลูกหนี้ผู้อื่นในขณะนี้รวม..... บาท
6. ข้าพเจ้าขอรับรองว่าจะผ่อนชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายใน..... เดือน โดยชำระเป็นรายงวด
งวดละ..... บาท โดยกำหนดชำระคืนเดือนละครั้ง
7. สมาชิกที่สนับสนุนและยินยอมค้ำประกันเงินกู้รายนี้ คือ

<u>ผู้ค้ำประกันคนที่ 1</u> ชื่อ..... สมาชิกเลขที่..... อาชีพ..... เงินสะสมค่าหุ้น..... บาท ปัจจุบัน ค้ำประกันเพื่อนสมาชิกอยู่แล้ว..... ราย เงินกู้คงค้างในขณะนี้..... บาท	<u>ผู้ค้ำประกันคนที่ 2</u> ชื่อ..... สมาชิกเลขที่..... อาชีพ..... เงินสะสมค่าหุ้น..... บาท ปัจจุบัน ค้ำประกันเพื่อนสมาชิกอยู่แล้ว..... ราย เงินกู้คงค้างในขณะนี้..... บาท
--	--

หนังสือสัญญาค้ำประกันเงินกู้

ที่...../.....

เขียนที่ กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนคลองกะเม็ด

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บุคคลที่ 1 ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี สมาชิกเลขที่.....

อยู่บ้านเลขที่.....ซอย.....ถนน.....แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

บุคคลที่ 2 ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี สมาชิกเลขที่.....

อยู่บ้านเลขที่.....ซอย.....ถนน.....แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

ข้าพเจ้าตกลงทำหนังสือสัญญาค้ำประกันให้แก่กลุ่มออมทรัพย์ เครดิตยูเนียน ชุมชนคลองกะเม็ด ยึดถือไว้เป็นสำคัญ มีข้อความดังนี้

1. ข้าพเจ้ายินยอมค้ำประกันเงินกู้ให้แก่.....ตามสัญญาเงินที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....โดยมีวงเงินค้ำประกันจำนวนเงิน.....บาท (.....) และด

ำสินไหมทดแทนการไม่ชำระหนี้ ตลอดจนค่าใช้จ่ายทั้งปวงที่กลุ่มออมทรัพย์ต้องเสียไปในการเรียกร้องฟ้องร้องลูกหนี้ เพื่อบังคับชำระหนี้

2. ข้าพเจ้าได้ทราบข้อผูกพันของผู้กู้ ในเรื่องการส่งเงินงวดชำระหนี้ อัตราดอกเบี้ยตามไว้ในสัญญากู้ยืมเงินนั้น โดยตลอดแล้ว ข้าพเจ้ายอมค้ำประกันตามข้อผูกพันนั้นๆ ทุกประการ

3. ข้าพเจ้าจะไม่บอกเลิกการค้ำประกันนี้ ตราบใดที่กลุ่มออมทรัพย์ยังมิได้รับชำระหนี้ สัญญาจนครบถ้วน

4. หากผู้กู้ผิดนัดไม่ชำระหนี้แก่กลุ่มออมทรัพย์ หรือผู้กู้ถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลาย เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเป็นผู้สาปสูญ หรือตาย หรือไปเสียจากถิ่นที่อยู่โดยหาตัวไม่พบ หรือกอื่นใดที่ทำให้กลุ่มออมทรัพย์ไม่ได้รับชำระหนี้จากผู้กู้จนครบถ้วน ข้าพเจ้ายินยอมรับผิดชอบกับผู้กู้ในฐานะลูกหนี้ร่วมในบรรดาหนี้ที่ผู้กู้ต้องชำระแก่กลุ่มออมทรัพย์ทันที

5. ข้าพเจ้าตกลงผูกพันว่า การที่ข้าพเจ้าออกจากการเป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์นี้ เพราะเหตุใดๆ ไม่เป็นเหตุให้ข้าพเจ้าหลุดพ้นจากการค้ำประกันรายนี้ จนกว่าผู้ที่ข้าพเจ้าค้ำประกันไว้นี้จะจัดให้สมาชิกอื่น ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการของกลุ่มออมทรัพย์เห็นสมควรเป็นผู้ค้ำประกันแทนข้าพเจ้าเรียบร้อยแล้ว

6. ในกรณีที่กลุ่มออมทรัพย์ยอมผ่อนเวลาส่งเงินงวดชำระหนี้ตามที่กำหนดไว้ให้แก่ผู้กู้ ข้าพเจ้าถือว่าการผ่อนเวลาส่งเงินเป็นความประสงค์ของข้าพเจ้าด้วย จึงไม่ถือว่าการผ่อนเวลาค้ำประกัน

ข้าพเจ้าได้อ่าน และเข้าใจข้อความในสัญญานี้โดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้
หลักฐานต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลายมือชื่อ.....ผู้ค้าประ
(.....)

ลายมือชื่อ.....ผู้ค้าประ
(.....)

ลายมือชื่อ.....พยาน
(.....)

ลายมือชื่อ.....พยาน
(.....)

คำยินยอมของคู่สมรส

ข้าพเจ้ายินยอมให้นาย/นาง.....
ซึ่งเป็นคู่สมรสของข้าพเจ้าค้ำประกันเงินกู้ตามสัญญานี้ได้

ลายมือชื่อ.....
(.....)

ข้าพเจ้ายินยอมให้นาย/นาง.....
ซึ่งเป็นคู่สมรสของข้าพเจ้าค้ำประกันเงินกู้ตามสัญญานี้ได้

ลายมือชื่อ.....
(.....)

หนังสือสัญญากู้ยืมเงิน

ร. /

เขียนที่ กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนดอนกะเม็ด

วันที่ เดือน พ.ศ.

หนังสือสัญญากู้ยืมเงินฉบับนี้ กระทำขึ้นระหว่างกลุ่มออมทรัพย์ เครดิตยูเนียน ชุมชนดอนกะเม็ด โดย นายสังคม เจริญทรัพย์ และ นางบุปผา วงษ์จันทร์ธูมา ผู้กระทำการ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้ให้กู้" ฝ่ายหนึ่งกับ

สมาชิกเลขที่ อายุ ปี ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้กู้" อีกฝ่ายหนึ่งโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้ให้กู้ตกลงให้ผู้กู้ได้กู้ยืมเงินไปจาก กลุ่มออมทรัพย์ เครดิตยูเนียน ชุมชนดอนกะเม็ด เป็นจำนวนเงิน บาท (.....) และได้รับเงินจำนวนนี้ไปครบถ้วนถูกต้องแล้วในวันทำสัญญานี้
2. ผู้กู้ตกลงจะชำระดอกเบี้ยให้อัตราร้อยละ ต่อปี ของจำนวนเงินต้นคงเหลือและถ้าต่อ หากกลุ่มประสงค์จะเพิ่มอัตราดอกเบี้ย ผู้กู้ยินยอมให้เพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้นี้ได้ให้อัตราที่ไม่เกิน กฎหมายกำหนด และให้มีผลบังคับทันทีนับแต่วันที่กลุ่มออมทรัพย์ประกาศไว้ในระเบียบว่าด้วยเรื่อง
3. ผู้กู้สัญญาว่าจะชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายใน เดือน / ปี โดยชำระเป็นรายงวด ๆ ละ บาท รวมแล้วไม่เกิน งวด กำหนดชำระคืนงวดที่ 1 ภายในวันที่ จำนวน บาท งวดต่อไปชำระภายในวันที่ 5 ของ ทุกเดือน และงวดสุดท้ายภายในวันที่
4. หากผู้กู้ไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยตามที่ระบุในข้อ 3 หรือกรณีใด ๆ ดังกล่าวในระเบียบว่าด้วย เรื่องนี้ ผู้กู้ยินยอมให้เรียกชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยค้างชำระทั้งหมดได้ทันที โดยมีดอกเบี้ยถึงกำหนด เวลา
5. หากผู้กู้ผิดข้อตกลงข้อใดข้อหนึ่งแห่งสัญญานี้ ผู้กู้ยินยอมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในจำนวนเงินต้นพร้อม ดอกเบี้ยในส่วนที่เหลือทั้งหมด อันเนื่องมาจากการผิดข้อตกลงดังกล่าว รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเตือน

6. ผู้กู้ยินยอมให้เงินสะสมของผู้กู้ สิทธิของผู้กู้ตลอดจนประโยชน์อื่นใดของผู้กู้เป็นประกันเงินกู้รายนี้ ผู้กู้ประพจน์ผิดสัญญาหรือหนึ่งข้อใดดังกล่าว ผู้กู้ยอมให้ผู้ให้กู้ เรียกชำระเงินต้นและดอกเบี้ยโดยที่ได้ตามกฎหมาย

7. คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงกันให้นำคดีขึ้นศาลแพ่ง ในกรณีที่เกิดข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญานี้

ผู้กู้และผู้ให้กู้ได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญานี้โดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อ
หลักฐานต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

(ลายมือชื่อ).....ผู้
(.....)

(ลายมือชื่อ).....ผู้

(นายสังคม เจริญทรัพย์)
ตำแหน่ง ประธาน

(ลายมือชื่อ).....ผู้ให้

(นางบุปผา วงษ์จันทร์จุมมา)
ตำแหน่ง เลขานุการ

(ลายมือชื่อ).....พยาน
(.....)

(ลายมือชื่อ).....พยาน
(.....)

คำยินยอมของคู่สมรส

ข้าพเจ้ายินยอมให้นาย/นาง.....

ซึ่งเป็นคู่สมรสของข้าพเจ้ากู้ยืมเงินตามสัญญานี้

ลงลายมือชื่อ.....

กฎระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์เครดิตยูเนียนชุมชนเกาะลพ

การสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม

1. ค่าเอกสาร และสมุดประจำตัวสมาชิก เก็บครั้งเดียว 50 บาท
2. เขียนใบสมัคร และกรอกข้อความให้ครบถ้วนในใบสมัคร
3. ค่าสะสมหุ้น ฝากได้ครั้งละไม่ต่ำกว่าครั้งละ 10 บาท
4. สมุดประจำตัวสมาชิกหาย ทำใหม่ ต้องเสียเงินเล่มละ 20 บาท

กฎระเบียบและชำระเงินกู้คืน

1. เงินออมและเงินกู้ ให้ส่งคืน ภายใน 1-5 ของทุกเดือน
2. ถ้าเลยวันที่กำหนดไว้ในระเบียบ ทางคณะกรรมการจะผ่อนผันให้อีก 3 วัน คือ 6-7-8 ของเดือน
3. ถ้าครบกำหนดผ่อนผันแล้วยังไม่ชำระ คณะกรรมการจะตามเก็บและต้องเสียค่าปรับครั้งละ 20 บาท
4. ถ้าสมาชิกขาดออมติดต่อกัน 6 เดือน ทางคณะกรรมการจะตัดชื่อออกจากสมาชิก ทั้งนี้ คณะกรรมการจะพิจารณาเป็นรายต่อไป

กฎระเบียบในการกู้เงิน

1. ต้องซื้อใบกู้ ชุดละ 20 บาท และกรอกข้อความในใบกู้ให้ครบ
2. ต้องยื่นใบกู้ล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน
3. ถ้าขอกู้ฉุกเฉินได้ตลอดเวลาแต่ไม่เกินวงเงิน 3,000 บาท ผ่อนชำระภายใน 3 เดือน
4. สมาชิกมีสิทธิกู้ได้ 3 เท่า ของเงินสะสมหุ้น ทั้งนี้ต้องเป็นสมาชิกไม่น้อยกว่า 6 เดือน และฝากเงินสะสมอย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอน
5. สมาชิกที่มีอายุการสะสมหุ้นติดต่อกัน 1 ปี 6 เดือน มีสิทธิกู้ได้ 5 เท่า ของเงินสะสมหุ้น
6. สมาชิกกู้ได้สูงสุดไม่เกิน 50,000 บาท ทั้งนี้ต้องอยู่ในการพิจารณาของคณะกรรมการอีกครั้งหนึ่งว่าจะอนุมัติหรือไม่
7. สมาชิกที่จะกู้ต้องนำสมาชิกในกลุ่ม 2 คนมาค้ำประกันและถ่ายสำเนาบัตรประชาชนแนบมาด้วยทุกครั้ง

บัญชีรายรับประจำวัน (ร.ว.)

เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2526

วันที่	ใบสำคัญ เลขที่	สมาชิก เลขที่	ชื่อ-นามสกุล	เงินสะสม จ.น.	เงินกู้ ชำระคืน จ.น.	เงินถอนจาก ธนาคาร จ.น.	ดอกเบี้ย เงินกู้ จ.น.	ดอกเบี้ย ธนาคาร จ.น.	ค่าปรับ จ.น.	ค่าธรรมเนียม จ.น.	เงินฝาก จ.น.	หักภายนอก จ.น.	เงินบริจาค จ.น.	รวม จ.น.	รวม
1	103/46	204	ด.ญ กมลทิพย์ ชื่นแท้	-	-	-	-	-	-	-	170	-	-	17	
1	103/47	240	ด.ญ ศิริกมล ชัยอนันต์	-	-	-	-	-	-	-	180	-	-	15	
1	103/48	291	ด.ญ อรุณมาศ แสงดี	-	-	-	-	-	-	-	180	-	-	15	
1	103/49	210	ด.ญ วิมลวิภา ด้วงเทศ	-	-	-	-	-	-	-	121	-	-	12	
1	103/50	259	น.ส. สมบัติ ด้วงเทศ	100	500	-	90	-	-	-	-	-	-	6	
1	104/1	7	ทพ. ทองคำ ส้มศรี	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	
1	104/2	8	ทพ. ขวัญ ส้มศรี	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	
1	104/3	123	ทพ. น้อย ศักดิ์ทอง	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
2	104/4	107	ทพ. พงษ์ ด้วงเทศ	100	400	-	492	-	-	-	-	-	-	95	
2	104/5	267	ทพ. พงษ์ทิพย์ ศักดิ์ทอง	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
2	104/6	56	ทพ. อรุณ ด้วงเทศ	100	1500	-	150	-	-	-	-	-	-	11	
2	104/7	187	ทพ. ศักดิ์ทอง มงคลธรรมาเสก	200	1000	-	159	-	-	-	-	-	-	12	
2	104/8	280	ทพ. อรุณ ด้วงเทศ	500	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
2	104/9	285	น.ส. ทองคำ ส้มศรี	500	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
2	104/10	289	ทพ. พงษ์ทิพย์ ศักดิ์ทอง	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	
2	104/11	289	น.ส. อรุณ ด้วงเทศ	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	
2	104/12	104	ทพ. อรุณ ด้วงเทศ	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	
3	104/13	286	ทพ. อรุณ ด้วงเทศ	300	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	
			รวม	2400	871	-	-	-	-	-	651	-	-	71	

3. ขอบเขตของงานวันสิ้นเดือน

[illegible]

เล่มที่ 105

เลขที่ 43

เครดิตยูเนียน
ใบสำคัญรับเงิน (ใบสอย)

กลุ่มออมทรัพย์ชื่อ 20/1 ทอสรื่นภมย์ อ.เมือง จ.สุรินทร์ 32000

ได้รับเงินจาก อ. ณ วัชรกุล ไชยอนันต์

สมาชิกเลขที่ 290 วันที่ 1 / ๑๐ / 25 ๔6

รายการ	บาท	สต.
เงินสะสม (๐๐๐๐๐๐๐๐)	100	-
เงินกู้ชำระคืน		
เงินถอนจากธนาคาร		
ดอกเบี้ยเงินกู้		
ดอกเบี้ยธนาคาร		
ค่าปรับ		
ค่าธรรมเนียม		
ผลิตภัณฑ์ชำระหนี้ สิ้นปีงบประมาณ		
รวมเงิน	100	-

ผู้รับเงิน

ใบสมัครเข้าเป็นสมาชิก กองทุนกลุ่มออมทรัพย์ บ้านสกีวน

เขียนที่ ที่ทำการกองทุนกลุ่มออมทรัพย์ บ้านสกีวน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน ประธานกรรมการกองทุนกลุ่มออมทรัพย์ บ้านสกีวน

ข้าพเจ้า.....นามสกุล.....บ้านเลขที่.....

หมู่ที่ 5 ตำบล เจริญ อำเภอ เมือง จังหวัด สุรินทร์ ได้ทราบข้อมูลในข้อบังคับข
ทุนกลุ่มออมทรัพย์โดยตลอดแล้วและเห็นชอบในวัตถุประสงค์ทุกประการ จึงขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนกลุ่
ทรัพย์และขอให้ถ้อยคำเพื่อเป็นหลักฐานดังต่อไปนี้

1. ข้าพเจ้าอายุ.....ปี เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
2. ข้าพเจ้าได้เป็นสมาชิกกองทุนกลุ่มออมทรัพย์ขอแสดงความจำนงส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนต่อกอ
ทุนกลุ่มออมทรัพย์ในอัตราเดือนละ.....บาท (มูลค่าหุ้นละ 20 บาท) จำนวน.....
3. ถ้าข้าพเจ้าได้เป็นสมาชิกข้าพเจ้าจะปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบ และ มติของกองทุนกลุ่มออ
ทุกประการ
4. หากข้าพเจ้าไม่สามารถส่งเงินออมทรัพย์รายเดือนให้กับกองทุนกลุ่มออมทรัพย์ได้ หรือไม่สามา
ผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งจากกองทุนกลุ่มออมทรัพย์ได้ด้วยประการใดๆ ข้าพเจ้าขอมอบอำนาจให้บุคคลด
นี้เป็นผู้ส่งเงินออมทรัพย์รายเดือนและรับผลประโยชน์ในส่วน of ข้าพเจ้าจากกองทุนกลุ่มออมทรัพย์แทนข้าพเจ้า

4.1

4.2

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร/ผู้มอบอำนาจ

(.....)

...../...../.....

สมุดคู่มือฝากกลุ่มออมทรัพย์

ประจำหมู่ 5 บ้านสกีวน

ชื่อสมาชิก.....นาย สวัสดิ์ วัฒนศิริ.....

สมาชิกเลขทะเบียนที่.....C21.....

รายการสะสมออมทรัพย์

วัน เดือน ปี	จำนวนหุ้น	จำนวนเงินบาท	ผู้สามัญ จำนวนเงินบาท	ผู้ถูกเงิน จำนวนเงินบาท	ลายมือคณะ กรรมการ ผู้บริหาร	หมายเหตุ
ก.ย. 2543	5	100			ส.ค. 46	
ค.ค. 2543	5	100			ส.ค. 46	
พ.ย. 2543	5	100			ส.ค. 46	
ธ.ค. 2543	5	100			ส.ค. 46	
ม.ค. 44	10	200			ส.ค. 46	
ก.พ. 44	5	100			ส.ค. 46	
มี.ค. 44	5	100			ส.ค. 46	
เม.ย. 44	5	100			ส.ค. 46	
พ.ค. 44	5	100			ส.ค. 46	
มิ.ย. 44	5	100			ส.ค. 46	
ก.ค. 44	5	100			ส.ค. 46	
ส.ค. 44	5	100			ส.ค. 46	
รวม	67	1340	ชื่อ.....ผู้ตรวจสอบ			
ปีผลประจำปี		96.37				

ชื่อ - สกุล	ก.ย.	ก.ย.	ก.อ.	ท.ย.	อ.อ.	ท.อ.	ท.อ.
	๑๐๐๐๐๐๐						
น.ส. เมลา บุญทิม	680.59	20	20	40	40	20	20
น.ส. เหม สายแก้ว	1220.27	20	40	20	100	20	10
นาง สมบัติ เสวงศักดิ์	2,483.55	100	100	100	100	100	10
นาง จิต สายแก้ว	1,780.56	100	100	100	100	20	20
อ.ญ. วัฒนา สายแก้ว	480.79	20	20	20	20	20	20
อ.จ. วัฒนา สายแก้ว	480.79	20	20	20	20	20	120
นาง เสือ หอ สืบศักดิ์	600.72	20	20	20	20	20	2
นาง กัญญา กิ่งสุข	-	100	20	20	20	20	20
นาง ละออง บุญทิม	821.43	20	40	40	20	40	40
นาง ทาณี บำเกิด	646.57	20	20	20	20	60	20
นาย ประสิทธิ์ กิ่งสุข	-	100	100	100	100	20	10
นาง สมบัติ สายแก้ว	220.94	-	-	20	-	-	20
นาง กัญญา สายแก้ว	220.94	-	-	20	-	-	20
นาง สกิดา จาตะ มงคล	1020.98	40	40	100	40	40	-
นาง สักดิ์ชัย เสวงศักดิ์	2101.21	40	100	100	100	100	100
นาง พัทธนา มิ่งดี	1601.21	20	20	20	20	20	20
นาง สว่าง กิ่งสุข	2483.55	100	100	500	200	160	20
น.ส. จุฬิมา สายแก้ว	1,120.88	20	600	100	1000	100	10
นาง วิภาณี เกิดเสวย	516.82	20	20	20	20	20	20
อ.จ. วิภาณี เกิดเสวย	627.15	20	20	20	20	20	20
นาง สว่างชัย ชัยเสวย	2541.07	100	100	100	100	20	10
นาย วิภาณี สว่างชัย	2590.01	100	20	20	20	-	20
นาง ทัศนีย์ งามจันทน์	541.34	40	40	20	40	20	40
นาง พจน ภาณุ	540.43	40	20	20	20	20	20
อ.ญ. นที บุญทิม	660.64	20	40	40	20	20	20
น.ส. จันทา สายแก้ว	1240.61	40	200	100	100	100	40
อ.ญ. จันทนา สายแก้ว	-	20	20	20	20	20	20
นาง สว่างชัย เสวงศักดิ์	1960.52	100	100	100	100	100	100
นาย จีระ ภาณุ	640.76	40	80	20	60	100	20
นางภาว ภูมิ่ง	-	20	20	20	20	20	20
นาย ประจักษ์ กิ่งสุข	2472.67	100	200	100	100	100	200
นาง สว่างชัย งามจันทน์	520.29	20	20	20	20	20	20
นาง สมบัติ อำนวยนา	1,500.72	100	100	20	100	-	100
นาง ประจักษ์ งามจันทน์	2,483.4	100	200	200	200	200	200

งบดุล ปี 2545

ของ

ศูนย์สถิติการตลาดประชากรและวัยวุฒิ

ณ.วันที่ 31 มีนาคม 2546

ทุนดำเนินงาน

เงินสดในมือ คงเหลือยกมาจากปีที่แล้ว	63	บาท
มูลค่าสินค้าในร้าน ยกมาจากปีที่แล้ว	77,347	บาท
ค่าธรรมเนียมแรกเข้า สมาชิกใหม่ จำนวน 16 ราย	480	บาท
สมาชิกเพิ่มหุ้น 12 ราย จำนวน 86 หุ้น	8,600	บาท
เงินบริจาค จากสมาชิก	1,484	บาท
เงินกองกลาง	22,600	บาท
รวมทุนดำเนินงาน	110,574	บาท

ผลการดำเนินงาน

เงินสดในมือ	7,570	บาท
มูลค่าสินค้าในร้าน	110,591	บาท
พนักงานเบิก	48,000	บาท
ค่าใช้จ่าย	58,768	บาท
เงินสมทบอื่นๆ	5,925	บาท
เงินฝากธนาคาร	178,700	บาท
รวม	409,554	บาท

ผลกำไรประกอบการ $409,554 - 110,574 = 298,980$ บาท

** กันเงินออก **

เงินหุ้น	63,300	บาท
สินค้าในร้าน	110,591	บาท
เงินสมทบอื่นๆ	5,925	บาท
รวม	179,876	บาท

ผลกำไรสุทธิ $298,980 - 179,876 = 119,104 + 48,000$ (พนักงานเบิก)

สรุปผลการดำเนินงาน กำนันตำบลบ้านม่วง

ประจำปี พ.ศ. 2544 เดือนตุลาคม ปีนี้ วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2545

1. เงินงบประมาณ - 129 116 120

2. เงินอุดหนุนจาก อบต. 85400 117 108920 117

10,821 117

งบอุดหนุน

10,821 117

งบอุดหนุน

94,199 117

งบอุดหนุน อบต. 117

10,821 117

งบอุดหนุน อบต.

32,166 117

งบอุดหนุน อบต.

14,617 117

งบอุดหนุน

10,821 117

งบอุดหนุน อบต.

6,193 117

งบอุดหนุน

9,356 117

งบอุดหนุน อบต.

1,580 117

งบอุดหนุน อบต.

6,746 117

ภาคผนวก ข

ประมวลภาพกิจกรรม
ตัวอย่างการเยี่ยมชม
การศึกษาดูงาน
แลกเปลี่ยนเรียนรู้

ร้านค้าของเรา รู้รวมกันว่าวันนี้ทำกำไรเท่าไร
" โปร่งใส จับต้องได้ "

คำขวัญศูนย์สาธิต
" ถูกใจ / ถูกต้องแล้วครับ "

ประธานศูนย์สาธิตการตลาด (ร้านค้า) บ้านตาน้อง ต.เจเนียง
(รูปหล่อ / โสต / ไฟแรง) เป็นประธานที่ประชุมสมาชิก

คุณตาคุณยาย ก็มาร่วมประชุมกับศูนย์สาธิต
(ร้านค้าบ้านตาน้อง) ตั้งใจ / มุ่งมั่น

" ลงชื่อให้ถูกช่องนะคะ จะได้จ่ายปันผลถูก "

บ้านตาน้อง ต.เจเนียง

ประชุมเสร็จ ก็ร่วมรับประทานอาหาร
" เที่ยงนี้มีขนมจิ้นด้วย "

ผลกำไรของศูนย์ สานิตการตลาดบ้านกะหม ต. นาบึง
นำไปลงทุนสร้างอาคาร (ห้องแถว) ให้เช่า

สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านสกีวน ต. เจริญ
ดูงานศูนย์สานิตการตลาด บ้านกะหม ต.นาบึง
''ดูการลงบัญชี''

กลุ่มออมทรัพย์บ้านสกีวน ต. เจริญ
ดูงานบ้านกะหม ต.นาบึง
ถ่ายรูปเป็นที่ระลึก

ประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านสกีวน ต.เจริญ อ.เมือง
พาคณะไปดูงานกลุ่มออมทรัพย์ บ้านกะหม ต.นาบึง อ.เมือง
ที่บริหารจัดการประสบผลสำเร็จ ดูแล้วก็มอบของที่ระลึกก่อนกลับ

''ดูงาน'' ศูนย์สานิตการตลาด

คลองชลประทาน ชุมชนไทรรงค์

หนองบัว ที่เทศบาลเมืองสุรินทร์
ปรับปรุงเป็นสวนสาธารณะ

สภาพอาคารพาณิชย์ชุมชน ปอยปริ่ง - ปอยหลวง

ชุมชนหนองบัว
บริเวณชุมชนแออัด บ้านหนองบัว ด้านขวาเป็นอาคารพาณิชย์
บริเวณที่ตั้งศูนย์กลุ่มออมทรัพย์เครดิตยูเนียน
และโครงการบ้านมั่นคง

